

DET KONGELEGE
UTANRIKSDEPARTEMENT

Meld. St. 24

(2010–2011)

Melding til Stortinget

Samarbeidet i NATO i 2010

New | Nouveau
Strategic
Concept
stratégique

Innhald

1	Samandrag	5					
				5	NATOs partnerskap	16	
				5.1	Euroatlantisk		
2	NATOs nye strategiske konsept og toppmøtet i Lisboa	7		5.2	partnerskapssamarbeid	16	
2.1	Eit nytt strategisk konsept	7		5.3	Russland	16	
2.2	Toppmøteerklæringa	8		5.3.1	Landa på Balkan	17	
					Søkjarlanda		
					(Makedonia, Montenegro og		
					Bosnia-Hercegovina)	17	
3	NATO-operasjonar	9		5.3.2	Serbia	18	
3.1	Afghanistan (ISAF)	9		5.4	Middelhavslanda og land		
3.2	Sjørøveri – Afrikas horn	11			i Midtausten	18	
3.3	Kosovo (KFOR)	11		5.5	Ukraina	19	
3.4	Irak	12		5.6	Georgia	19	
3.5	NATO-operasjonen i			5.7	Internasjonale organisasjonar	20	
	Middelhavet	12		5.7.1	EU	20	
3.6	Tryggingsrådsresolusjon			5.7.2	FN	20	
	1325 om kvinner, fred og			5.7.3	Den afrikanske unionen	20	
	tryggleik	12		5.7.4	OSSE	20	
4	Andre tryggingpolitiske utfordringar	13			NATO-reform	21	
4.1	Kjernevåpenpolitikken	13		6			
4.2	Rustingskontroll, nedrusting og			7	Militær omforming	22	
	ikkjespreiing	13					
4.3	Avtalen om konvensjonelle			Vedlegg			
	styrkar i Europa (CFE-avtalen)	13		1	Nytt strategisk konsept	23	
4.4	Missilforsvar	14		2	Toppmøteerklæring	30	
4.5	Energitryggleik	14		3	Erklæring frå NATO-Russland-		
4.6	Dataforsvar	14			toppmøtet	40	
4.7	Sivil beredskap	14		4	Erklæring frå ISAF-toppmøtet	42	

DET KONGELEGE
UTANRIKSDEPARTEMENT

Meld. St. 24

(2010–2011)

Melding til Stortinget

Samarbeidet i NATO i 2010

*Tilråding frå Utanriksdepartementet av 27. mai 2011,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Stoltenberg II)*

1 Samandrag

NATO var i 2010 prega av operasjonen i Afghanistan og førebuingane til og gjennomføringa av toppmøtet i Lisboa 19. og 20. november 2010.

NATO-toppmøtet vedtok å starte overføringa av ansvaret for tryggleiken i Afghanistan til afghanske styresmakter i 2011. Dette markerer innleiinga på ein ny fase for den NATO-leidde internasjonale stabiliseringsstyrken (ISAF) i Afghanistan. Toppmøtet slutta seg òg til måletjinga til den afghanske presidenten om at afghanske styresmakter skal ha ansvaret for tryggleiken i heile landet innan utgangen av 2014. Oppfølginga av desse vedtaka vil prege tilnærminga NATO har til Afghanistan i 2011 og dei neste åra.

Overføringa av tryggingansvaret vil verte ein gradvis prosess der provinsar og distrikt vert overførte etter kvart som dei vert funne klare til dette. Det har vore semje om at situasjonen på bakken må vere avgjerande når ein skal vurdere ansvarsoverføring for eit område.

Det er på det reine at NATO vil vere i Afghanistan òg etter 2014, men med ei anna rolle. Under toppmøtet i Lisboa signerte president Karzai og generalsekretær Fogh Rasmussen ei erklæring som skisserte rammene for eit langsiktig og ikkje-

operasjonelt samarbeid mellom NATO og Afghanistan.

Avgjerda om å utvikle eit nytt strategisk konsept for alliansen vart teken på NATO-toppmøtet i Strasbourg/Kehl 3.–4. april 2009. Arbeidet starta hausten 2009 og varte heilt fram til Lisboa-toppmøtet. I motsetning til arbeidet med det førre strategiske konseptet frå 1999, som gjekk føre seg i lukka forhandlingar mellom dei allierte, vart arbeidet denne gongen lagt opp for å sikre brei fagleg og politisk deltaking frå ei rekkje land, i og utanfor alliansen.

Det nye konseptet slår fast at hovudpilarane i NATO-samarbeidet står støtt. Solidariteten allierte imellom, slik han er nedfelt i artikkel 5 i Atlanterhavspakta, er sjølv kjernen i samarbeidet. Verdigrunnlaget til NATO og forankringa i FN-charteret ligg fast. Døra inn til NATO står framleis open for europeiske land med demokratisk styresett som oppfyller krava til medlemskap.

I det nye konseptet er hovudoppgåvene til alliansen definerte som:

- kollektivt forsvar
- krisehandtering
- tryggleik gjennom samarbeid med partnerar

I arbeidet med nytt strategisk konsept har Regjeringa hatt tre prioriterte område: 1) ei tydeliggjering av balansen mellom NATOs kjerneoppgåver og operasjonar langt borte, 2) nedrusting og 3) samarbeidet med Russland. Regjeringa har alleie frå hausten 2009 og heile vegen fram til toppmøtet delteke aktivt i prosessen med å utforme alliansens nye strategiske konsept.

Det norske nærområdeinitiativet har vore Regjeringas viktigaste prioritering i arbeidet med nytt strategisk konsept. Og i arbeidet med å utvikle det nye konseptet vaks det fram ei forståing blant øvrige allierte av at operasjonar langt borte ikkje må gå ut over NATOs første hovudoppgåve, nemleg kollektivt forsvar. Kjernefunksjonane og nærområda til NATO må takast vare på, og oppslutninga om alliansen må vere solid forankra i eiga befolkning.

Konseptet gjev stor merksemd til såkalla nye truslar, mellom anna digitale angrep, spreining av masseødeleggingsvåpen og terrorisme. Også slike angrep kan i visse situasjonar utløyse forpliktingane i artikkel 5 om kollektivt forsvar. Omstillinga til å kunne møte også nye truslar er viktig for å sikre at alliansen bevarar truverdet sitt og forsvarevna si.

Regjeringa har arbeidd målretta for at nedrustings spørsmål skal kome høgare på dagsordenen i alliansen og er nøgd med at desse spørsmåla har fått ein sentral plass i det nye konseptet. NATO forpliktar seg med dette for første gong til å arbeide for ei verd utan atomvåpen. Det strategiske konseptet og toppmøteerklæringa legg opp til ein gjennomgang av forsvars- og avskrekkingspolitikken til NATO fram mot neste toppmøte, i USA våren 2012. Frå norsk side har ein mellom anna lagt vekk på behovet for gjensidig openheit mellom NATO og Russland med omsyn til kortrekkjande kjernevåpen. Noreg og Polen har tatt eit felles initiativ om dette, og det har fått brei støtte.

Med bakgrunn i trusselen frå spreining av masseødeleggingsvåpen og ballistiske missil vedtok alliansen på toppmøtet å etablere eit territorialt

missilforsvar. NATO vil søkje samarbeid med Russland og andre partnerland i dette arbeidet. Regjeringa har lagt stor vekt på at NATO samarbeider med Russland på dette området.

Utgangspunktet for samarbeidet i NATO-Russland-rådet (NRC) er ei gjensidig erkjenning av at NATO og Russland deler mange praktiske utfordringar som best kan løysast i fellesskap. Regjeringa har arbeidd aktivt for å styrkje samarbeidet og den tillitsskapande funksjonen NRC har.

NRC-toppmøtet i Lisboa vart eit viktig vegskilje i samarbeidet med Russland, og for første gong sidan 2002 lukkast det òg stats- og regjeringssjefane i NRC å verte samde om ei felles fråsegn frå toppmøtet. Erklæringa slår fast at NATO og Russland ikkje utgjør truslar for kvarandre, men snarare står overfor ei rekkje av dei same trygging utfordringane. Vedtaket om å starte konkrete drøftingar om eit mogeleg samarbeid om missilforsvar i Europa var eit viktig skritt vidare, sjølv om det her er mange spørsmål som vil krevje nærare avklaring.

Arbeidet med reform av alliansen stod sentralt i 2010. Ei samla pakke med reformtiltak var ei hovudsak på NATO-toppmøtet i Lisboa, og dette temaet vil stå sentralt på dagsordenen i NATO også i 2011.

Eit viktig tiltak i reformarbeidet er innsatsen for å etablere ein ny militær kommandostruktur. Hausten 2010 slutta forsvarsministrane seg til ein ny overordna modell for kommandostrukturen som inneber færre hovudkvarter og ein vesentleg reduksjon i talet på stillingar (frå over 13 000 til under 9 000). Samtidig er det lagt opp til at den reviderte strukturen vil få ei betre evne til å utplassere hovudkvarter for å leie militære operasjonar.

Vidare har arbeidet med å reformere komitéstrukturen og dei interne arbeidsprosessane i NATO halde fram gjennom 2010. Det er gjennomført ei omfattande rasjonalisering i komitéstrukturen. Vidare er det sett i verk ei rekkje tiltak for å styrkje arbeidet med ressursplanlegging og ressursstyring i alliansen.

2 NATOs nye strategiske konsept og toppmøtet i Lisboa

På toppmøtet i Lisboa 19. og 20. november 2010 vart det vedteke eit nytt strategisk konsept. Dette viser at NATO tilpassar seg ein endra geopolitisk situasjon og nye tryggingpolitiske utfordringar. Lisboa-toppmøtet la òg grunnlaget for ein ny fase i den NATO-leidde militære innsatsen i Afghanistan og for vidare utvikling av samarbeidet med Russland.

Det nye strategiske konseptet fastset kursen for NATO i det komande tiåret. Førre gongen dette grunnlagsdokumentet vart revidert, var i 1999. Gjennom den førebunde prosessen og møtet i Lisboa kunne òg dei medlemslanda som har slutta seg til alliansen sidan 1999, ta del i utforminga av og vedtaket om det nye konseptet.

Stats- og regjeringssjefane vart samde om å arbeide vidare med fleire viktige spørsmål i perioden fram til neste toppmøte i 2012, m.a. ein ny kommandostruktur, moderniserte militære kapasitetar, etablering av eit missilforsvar og ein handlingsplan for oppfølging av tryggingrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og tryggleik. Lisboa-toppmøtet gav òg klarsignal til å starte prosessen med overføring av tryggingansvaret i Afghanistan til afghanske styresmakter.

Russland står i ei særstilling blant samarbeidspartnarane til NATO, og NATOs strategiske konsept slår fast at alliansen ser på Russland som ein strategisk partner. President Medvedev og toppleiarane i medlemslanda vedtok i Lisboa å greie ut om det kunne etablerast eit missilforsvarssamarbeid, og om samarbeidet kunne vidareførast på ei rekkje andre område, mellom anna når det gjeld Afghanistan og kampen mot terrorisme og piratverksemd.

2.1 Eit nytt strategisk konsept

Avgjerda om å utvikle eit nytt strategisk konsept for alliansen vart teken på NATO-toppmøtet i Strasbourg/Kehl 3.–4. april 2009. Arbeidet med NATOs nye strategiske konsept starta hausten 2009 og gjekk føre seg heilt fram til Lisboa-toppmøtet.

Det vart oppretta ei ekspertgruppe med tolv medlemmer for å leie dette arbeidet. Gruppa vart leidd av den tidlegare utanriksministeren i USA, Madeleine Albright. Noreg var ikkje representert i ekspertgruppa, men var vertskap for eit av fire seminar som gav innspel til arbeidet i gruppa. Temaet for seminaret i Oslo 14. januar 2010 var NATOs partnerskap. På seminaret deltok høgtstående representantar frå NATO-landa, representantar for partnerland og frå akademiske institusjonar, internasjonal presse og private organisasjonar. Utanriksminister Jonas Gahr Støre og forsvarsminister Grete Faremo deltok frå norsk side. Dei andre seminarane vart arrangerte i Luxembourg, Ljubljana og Washington.

I motsetning til arbeidet med det strategiske konseptet i 1999, som utelukkande gjekk føre seg i lukka forhandlingar mellom dei allierte, vart arbeidet denne gongen lagt opp for å sikre brei fagleg og politisk deltaking frå ei rekkje land, i og utanfor alliansen.

Ekspertgruppa la fram rapporten sin 17. mai 2010 med ei rekkje konkrete tilrådingar til oppfølging. Rapporten vart grundig diskutert i fleire møte i NATO-rådet og danna grunnlaget for utkastet til nytt strategisk konsept som generalsekretæren la fram 27. september 2010.

Konseptutkastet vart deretter forhandla fram til toppmøtet i Lisboa, der det vart endeleg vedteke av stats- og regjeringssjefane i NATO-landa. Konseptet er langt kortare og klarare enn tidlegare konsept.

Det nye konseptet slår fast at hovudpilarane i NATO-samarbeidet står fast. Solidariteten allierte imellom, slik han er nedfelt i artikkel 5 i Atlanterhavspakta, er sjølv kjernen i samarbeidet. Verdi-grunnlaget til NATO og forankringa i FN-charteret ligg fast. Døra inn til NATO står framleis open for europeiske land med demokratisk styresett som oppfyller krava til medlemskap.

I det nye konseptet er hovudoppgåvene til alliansen er definerte som:

- kollektivt forsvar
- krisehandtering
- tryggleik gjennom samarbeid med partnarar

I arbeidet med nytt strategisk konsept har Regjeringa hatt tre prioriterte område: 1) ei tydeliggjering av balansen mellom NATOs kjerneoppgåver og operasjonar langt borte, 2) nedrusting og 3) samarbeidet med Russland. Regjeringa har alleie frå hausten 2009 og heile vegen fram til toppmøtet delteke aktivt i prosessen med å utforme alliansens nye strategiske konsept. Den politiske leiinga i Forsvarsdepartementet eller Utanriksdepartementet har delteke på alle seminara om det nye konseptet, og norske forslag har vorte fremma. Strategien var å arbeide tettast mogleg på ekspertgruppa før rapporten vart lagd fram.

Det norske nærområdeinitiativet har vore Regjeringas viktigaste prioritering i arbeidet med nytt strategisk konsept. Og i arbeidet med å utvikle det nye konseptet vaks det fram ei forståing blant øvrige allierte av at operasjonar langt borte ikkje må gå ut over NATOs første hovudoppgåve, nemleg kollektivt forsvar. Kjernefunksjonane og nærområda til NATO må takast vare på, og oppslutninga om alliansen må vere solid forankra i eiga befolkning.

Konseptet gjev stor merksemd til såkalla nye truslar, mellom anna digitale angrep, spreiding av masseødeleggingsvåpen og terrorisme. Også slike angrep kan i visse situasjonar utløse forpliktingane i artikkel 5 om kollektivt forsvar. Omstillinga til å kunne møte også nye truslar er viktig for å sikre at alliansen bevarar truverdet sitt og forsvarsevna si.

Regjeringa har arbeidd målretta for at nedrustingsspørsmål skal kome høgare på dagsordenen i alliansen og er nøgd med at desse spørsmåla har fått ein sentral plass i det nye konseptet. NATO forpliktar seg for første gong til å arbeide for ei verd utan atomvåpen. Samtidig heiter det at alliansen vil behalde kjernevåpen så lenge det finst slike våpen. Det strategiske konseptet og toppmøteerklæringa legg opp til ein gjennomgang av forsvars- og avskrekkingspolitikken til NATO fram mot neste toppmøte.

Med bakgrunn i trusselen frå spreiding av masseødeleggingsvåpen og ballistiske missil vedtok alliansen på toppmøtet å etablere eit territorialt missilforsvar. NATO vil søkje samarbeid med Russland og andre partnerland i dette arbeidet.

Regjeringa har lagt stor vekt på at NATO samarbeider med Russland på dette området.

Det nye konseptet legg i sterkare grad vekt på krisehandtering og tryggleik gjennom samarbeid med andre aktørar, både land utanfor det euroatlantiske området og med andre internasjonale organisasjonar.

Samtidig skal partnerskapspolitikken i NATO få ei meir sentral rolle. Partnerskapsordningane skal gjennomgåast, og dette er eit sentralt tema for utanriksministrane i NATO i 2011. På utanriksministermøtet i Berlin 14.–15. april 2011 vart det vedteke ein ny partnerskapspolitikk.

Den økonomiske situasjonen i medlemslanda påverkar arbeidet med å effektivisere og slanke dei militære strukturane i alliansen. Lisboa-toppmøtet vedtok endringar i kommandostrukturen som skal gjennomførast i 2011. Det er eit klart behov for ein mindre og meir fleksibel kommandostruktur. Samtidig er vi frå norsk side opptekne av at innsparing ikkje skal vere avgjerande for dei vala som vert tekne for fellesfunksjonane i NATO.

2.2 Toppmøteerklæringa

I tillegg til det nye strategiske konseptet vedtok òg stats- og regjeringssjefane i NATO-landa ei toppmøteerklæring. Her vert det mellom anna lagt vekt på ei rekkje aktuelle samarbeidsforhold med partnerland og internasjonale organisasjonar og på verdien av å vidareføre open-dør-politikken i NATO. Erklæringa tek ikkje til orde for å invitere nye land til NATO-programmet for opptak av nye medlemmer, MAP (Membership Action Plan), men understrekar at Makedonia vil vere velkomen som medlem når namnespørsmålet er løyst. I erklæringa vert det òg gjenteke at Bosnia-Hercegovina er velkomen til å innleie MAP når reformspørsmålet om registrering av forsvarseigedommar som statleg eigedom er avklart.

Det faste NATO-rådet får i oppdrag å utarbeide politiske retningslinjer for forsvarsplanlegging, og arbeidet med å legge om kommandostrukturen i NATO skal følgjast opp i 2011. Toppmøteerklæringa inneheld òg fleire andre oppdrag som vil krevje oppfølging fram til neste toppmøte i USA i 2012.

3 NATO-operasjonar

3.1 Afghanistan (ISAF)

NATO-toppmøtet i Lisboa vedtok å starte overføringa av ansvaret for tryggleiken i Afghanistan til afghanske styresmakter i 2011. Dette markerer innleiinga på ein ny fase for den NATO-leidde internasjonale stabiliseringsstyrken (ISAF) i Afghanistan. Toppmøtet slutta seg òg til målsetjinga til den afghanske presidenten om at afghanske styresmakter skal ha ansvaret for tryggleiken i heile Afghanistan innan utgangen av 2014.

Under Afghanistan-konferansane i London 28. januar 2010 og i Kabul 20. juli same året var spørsmål knytte til overføring av tryggingansvaret ei hovudsak. I planlegginga har NATO teke utgangspunkt i resultatata frå desse internasjonale konferansane, og organisasjonen har samarbeidd tett med afghanske styresmakter.

Overføringa av tryggingansvaret vil verte ein gradvis prosess der provinsar og distrikt vert overførte etter kvart som ein vurderer at dei er klare for dette. Det er semje om at situasjonen på bakken må vere avgjerande når ein skal vurdere ansvarsoverføring for eit område. Frå hausten 2010 har det på månadleg basis vorte utarbeidd detaljerte rapportar til NATO-rådet og ikkje-allierte bidragsland, der det vert gjort greie for situasjonen i dei ulike distrikta og provinsane og for kva tid ein kan rekne med at ansvarsoverføringa kan starte. Den endelege avgjerda om å starte overføringa av tryggingansvaret vert teken av NATO-rådet og afghanske styresmakter i fellesskap.

Frå norsk side har vi lagt vekt på behovet for at prosessen vert så heilskapleg og strukturert som mogeleg. Det er viktig at ansvarsoverføringa vert ein felles prosess ein kan samlast om både internt i alliansen og med partnerlanda og det internasjonale samfunnet elles. Viktigast er det likevel at afghanske styresmakter vert tett involverte. Einsidige avgjerder frå enkeltland om tilbaketrekking vil kunne gjere det vanskeleg å nå målet om at afghanske styresmakter innan utgangen av 2014 skal ha overteke tryggingansvaret i heile Afghanistan. Frå norsk side har behovet for alliert samhold og solidaritet i den vidare prosessen difor vore eit hovudpoeng.

Det er på det reine at NATO vil vere i Afghanistan òg etter 2014, men med ei anna rolle. Under toppmøtet i Lisboa signerte president Karzai og generalsekretær Fogh Rasmussen ei erklæring som skisserte rammene i eit langsiktig og ikkje-operasjonelt samarbeid mellom NATO og Afghanistan. I erklæringa tek NATO på seg å støtte Afghanistan med kapasitetsbyggjande tiltak i den afghanske tryggingsektoren òg etter 2014. Mellom anna skal opplæringsoppdraget NATO driv i Afghanistan (NTM-A), vidareførast. Denne overordna erklæringa gav rammene for eit praktisk samarbeidsprogram som skal utarbeidast i 2011.

I juni 2010 vart sjefen for ISAF-styrken (COMISAF), general McChrystal, erstatta av general Petraeus. Sjefsskiftet innebar inga endring i den militære strategien. I 2011 vil general Allen overta stillinga som sjef for ISAF-styrken når general Petraeus overtek som sjef for CIA.

Den noverande strategien for ISAF legg til grunn at tryggingutfordringane i Afghanistan berre kan møtast ved forsterka samspel mellom sivil og militær innsats. Vern av den afghanske befolkninga er òg ein hovudpilar i strategien. Dette er ei erkjenning av den sterke uvissa mange afghanarar kjenner i kvardagen.

Frå norsk side har vi lagt vekt på at konflikten i Afghanistan berre kan løysast politisk, og at det er afghanske styresmakter som sjølve må ta ansvaret for å finne løysingar på afghanske premiss. Hovudansvaret til ISAF er å betre tryggingssituasjonen og dermed leggje forholda til rette for politisk og økonomisk utvikling. Den militære operasjonen må difor sjåast i nær samanheng med den internasjonale sivile innsatsen og det arbeidet som vert gjort av afghanske styresmakter.

Militær styrkeoppbygging var ein viktig del av den nye strategien, og ISAF vart fram mot sommaren 2010 styrkt med om lag 40 000 nye soldatar. Om lag 30 000 av desse var amerikanske, og dei fleste av dei vart utplasserte i sørlege og austlege delar av landet. Men òg i nord har det vore ein amerikansk styrkeauke, noko som har opna for eit tettare militært samarbeid mellom Noreg og USA. ISAF-operasjonen omfatta ved årsskiftet 2010/2011 132 000 soldatar.

Styrkeoppbygginga i ISAF og ein styrkt afghansk hær førte til at opprørsgruppene i delar av landet vart sette under større press i 2010. Trass i dette har opprørsgruppene også i 2010 gjennomført angrep over store delar av landet. Dette gjeld òg i nord, der norske styrkar oppheld seg.

Ved utgangen av 2010 var tryggingssituasjonen generelt i Afghanistan svært krevjande, samtidig som det er store lokale variasjonar. Under toppmøtet i Lisboa i november peika general Petraeus på at frammarsjen til opprørarane dei siste par åra er stansa og i enkelte område reversert. Han understreka likevel samtidig at framskritta som er gjorde, er skjøre, og at situasjonen på nytt kan gå i gal retning.

27. juni 2010 vart den tyngste dagen for Noreg i Afghanistan. Trond André Bolle, Andreas Eldjarn, Christian Lian og Simen Tokle vart alle drepne av ei vegbombe under oppdrag for ISAF i Nord-Afghanistan. Denne tragiske hendinga vitnar òg om den forverra tryggingssituasjonen som har utvikla seg i Faryab-provinsen.

Også i 2010 har det vore sivile tap under militære operasjonar. Opprørarane ber ansvaret for langt dei fleste sivile tapa, men nokre skuldast òg ISAF. ISAF legg avgjerande vekt på å unngå sivile tap, sjølv om dette er svært vanskeleg under dei forholda som herskar i Afghanistan. Eit anna forhold er at sivile tap undergrev legitimiteten og støtta til ISAF. I samarbeid med fleire andre land har vi frå norsk side arbeidd med tiltak som kan medverke til å unngå sivile tap. Regjeringa vil bidra til at merksemda rundt dette spørsmålet vert oppretthalden.

Viss ein skal lukkast med å overføre tryggingansvaret til afghanske styresmakter, er det heilt avgjerande å styrkje kapasiteten til dei afghanske tryggingssstyrkane. Å bidra til dette har vore ei hovudoppgåve for dei internasjonale styrkane over fleire år, og innsatsen har vorte styrkt i takt med auken i dei afghanske styrkane. Dei opererer tett saman med ISAF, og i svært mange tilfelle leier dei fellesoperasjonane eller utfører sjølvstendige operasjonar.

Men det er framleis store variasjonar i kvaliteten til avdelingane, og spesielt har det vore utfordringar knytte til politiet. Svakt og dårleg styresett er ei hovudutfordring òg innanfor tryggingssektoren. Gjennom NATO er Noreg ein pådrivar i kampen mot korrupsjon og bidreg til «Building Integrity»-initiativet, som er eit program til støtte for kampen mot korrupsjon i forsvarssektoren.

NATO har over lengre tid hatt ein brei kapasitetsbyggjande innsats overfor dei afghanske tryg-

gingsstyrkane. NATOs opplæringsoppdrag i Afghanistan (NTM-A) skal sørje for høgare utdanning og opplæring av den afghanske hæren (ANA) og det afghanske politiet (ANP). Sidan NTM-A vart oppretta hausten 2009, er storleiken, aktiviteten og posisjonen styrkte i stor grad. Det er venta at dei afghanske tryggingssstyrkane (ANSF) vil nå det kvantitative måltalet på 305 600 personell innan oktober 2011. NTM-A er i dag den desidert største utdanningsinstitusjonen i Afghanistan. Berre 34 % av den afghanske befolkninga mellom 15 og 24 år kan lese og skrive, og ved utgangen av 2010 mottok til kvar tid 40 000 personar frå dei afghanske tryggingssstyrkane undervisning i grunnleggjande lese- og skrivefugeleik frå over 1 000 afghanske språklærarar som er tilsette i NTM-A. Noreg stiller med personell som trener og rettleier personell i ulike delar av den afghanske hæren. Regjeringa legg opp til å løyve samla kring 660 millionar kroner i støtte til opplæring, rådgjeving og rettleiing av afghanske tryggingssstyrkar for åra 2010–2014. Desse midlane vert overførte via fonda som er oppretta for ANA og ANP.

Store delar av ISAF er engasjerte i opplæringa av dei afghanske tryggingssstyrkane, både gjennom særskilte opplæringslag og gjennom regulære fellesoperasjonar. Det å operere saman med dei afghanske styrkane har vist seg som ein effektiv opplæringsmetode, og i tråd med føringane frå NATO har den norske militære innsatsen og innsatsen i den sivile tryggingsssektoren i 2010 vorte dreidd ytterlegare i retning av opplæring og rettleiing.

Noreg har òg i 2010 bidrege med om lag 500 soldatar til ISAF. Også i 2010 leidde Noreg det såkalla regionale stabiliseringslaget («Provincial Reconstruction Team» – PRT) i Meymaneh i Faryab-provinsen. I tillegg til dei om lag 300 soldatane i stabiliseringslaget er det òg knytt politio- og utviklingsrådgjevarar til denne eininga. Sidan 2008 har Noreg sørgt for medisinsk evakueringskapasitet med tre helikopter som er knytte til PRT-et. Dette har auka tryggleiken for styrkane som opererer i Faryab.

Diskusjonen om korleis den sivile og den militære innsatsen best kan samordnast, fortsette innanfor og utanfor alliansen òg i 2010. Eit konkret resultat av denne diskusjonen var at sivilrepresentanten frå NATO (SCR) i Kabul fekk styrkt organisasjonen sin. Frå norsk side har vi støtta ei meir framtrudande rolle for sivilrepresentanten, då dette etter norsk oppfatning ville bidra til betre forståing og samkøyring av den samla innsatsen i Afghanistan. I løpet av 2010 har sivilrepresentan-

ten og dei 40 medarbeidarane hans etablert seg som eit sentralt bindeledd mellom den militære leiinga i ISAF, afghanske styresmakter og andre internasjonale aktørar i Afghanistan.

Det er ei brei erkjenning av at konflikten i Afghanistan ikkje kan løysast med militære middel. Ein afghanskleidd politisk prosess må til for å skape eit stabilt og framtidsretta Afghanistan.

Konflikten i Afghanistan er i stor grad påverka av utfordringane i nabolandet Pakistan. Samanhengen mellom opprøret i Afghanistan og militant verksemd i delar av Pakistan krev tettare samarbeid med pakistanske sivile og militære styresmakter, noko også COMISAF har understreka jamleg. Frå norsk side har vi òg i 2010 arbeidd for eit gradvis styrkt samarbeid mellom NATO og Pakistan.

3.2 Sjørøveri – Afrikas horn

NATO-innsatsen mot piratverksemd utanfor Afrikas horn starta i 2008 etter at FN bad alliansen om hjelp til å verne hjelpesendingar til Somalia. NATO-operasjonen Ocean Shield er i dag eit viktig ledd i den internasjonale innsatsen mot pirattrusselen i Aden-bukta. Piratverksemd er ikkje berre ein direkte trussel mot sjøfolk, reiarlag og internasjonal skipsfart, handel og rettsorden. Store pengestraumar som er knytte til verksemda, gjev samtidig grunnlag for kriminelle nettverk som undergrev forsøka på å byggje opp ein stabil stat i Somalia, og svekkjer dermed utviklinga i heile regionen.

Ocean Shield baserer seg på rotasjon av alliansens ståande maritime styrkar (SNMG) kvar fjerde månad. Alliansen legg stor vekt på at operasjonen er ein del av ein brei internasjonal innsats der FN's kontaktgruppe spelar ei koordinerande rolle. NATO samarbeider òg med andre aktørar i området, mellom dei EU-operasjonen Atalanta, Russland og den amerikansk-leidde operasjonen Combined Task Force 151. I 2010 overtok NATO formannskapet for SHADE (Shared Awareness and Deconflicting Mechanism), som er ein mekanisme for å samordne den militære innsatsen til dei ulike aktørane.

Saman med andre aktørar i området har NATO bidrege til å redusere pirattrusselen i Aden-bukta. Samtidig ser vi at angrepa i det større Somalia-basenget i Det indiske havet aukar. Mangelen på tilgjengelege fartøy og rekognoseringsfly gjer det vanskeleg å løyse denne utfordringa som omfattar havområde på størrelse med Vest-Europa. Det er ei klar erkjenning av at løysinga i stor grad må finnast

gjennom tiltak på land. Innanfor eit stramt budsjett vurderer NATO korleis alliansen på ein betre måte kan støtte regional kapasitetsbygging og få på plass rettslege ordningar for straffeforfølgning av piratane. I mars 2010 vart det vedteke at Operation Ocean Shield skulle forlengjast ut 2012. I desember vedtok NATO-rådet å gjennomgå denne operasjonen og Operation Active Endeavour i Middelhavet. Resultatet av gjennomgangen skal leggjast fram for forsvarsministermøtet i NATO i juni 2011. Noreg har delteke i det internasjonale samarbeidet mot piratverksemda m.a. med ein norsk fregatt som inngjekk i den EU-leidde styrken ATALANTA i 2009. Noreg vil delta med eit Orion-overvakingsfly hausten 2011.

3.3 Kosovo (KFOR)

KFOR (Kosovo Force) vart oppretta med mandat i FN's tryggingrådsresolusjon 1244 frå 1999 for å demilitarisere Kosovos frigjeringshær (UCK), vareta tryggleiken til borgarane i Kosovo og beskytte den internasjonale innsatsen for humanitær bistand og gjenreising. Som følgje av at tryggingssituasjonen var betra, innleidde alliansen i 2009 ein prosess som gradvis vil redusere nærværet til KFOR. Første trinn i styrkereduksjonen vart fullført i januar 2010, og ved inngangen til 2011 talde styrken 8 500 soldatar. Alliansen har vedteke at talet skal reduserast til 5 000 i løpet av første halvår 2011, og det er planlagt ein ytterlegare reduksjon til 2 500 soldatar dersom tryggingssituasjonen tillèt det. Noreg har ved utgangen av 2010 fire offiserar ved KFOR-hovudkvarteret.

Styrkereduksjonane inneber ein overgang til ein mindre og meir mobil styrke. I dette ligg det mellom anna at KFOR gradvis avsluttar det permanente vakthaldet rundt åtte kulturminne av særleg religiøs eller historisk verdi. I 2010 vart vakthaldet for fire av desse kulturminna overført til politiet i Kosovo. Grundige førebuingar og tett dialog med alle partar var avgjerande for at overføringa av tryggingansvaret gjekk smertefritt. Samtidig har EUs politi- og justisoperasjon (EULEX) og KFOR framleis kapasitet til å kunne tre støttande til dersom det kosoviske politiet skulle trenge assistanse.

I juni 2008 tok KFOR på seg oppdraget med å støtte utviklinga av profesjonelle og multietniske tryggingssstyrkar i Kosovo. I 2009 vart vernekorpsset for Kosovo (KPC – Kosovo Protection Corps) nedlagt og tryggingssstyrken i Kosovo (KSF – Kosovo Security Force) oppretta. NATO legg stor vekt på ein open rekrutteringsprosess til KSF som

bidreg til at også kandidatar frå den etniske mindretalsbefolkninga vert rekrutterte. Noreg vidareførte òg i 2010 den økonomiske støtta til KSF.

3.4 Irak

På toppmøtet i Istanbul i 2004 vart det vedteke å setje i verk NATO's opplæringsoppdrag i Irak (NTM-I – NATO Training Mission Iraq). NTM-I skal gjennom opplæring og kompetanseoverføring bidra til å styrkje evna til dei irakiske tryggingstyrkane til å vareta tryggingansvaret i eige land. Også det føderale politiet, oljepolitiet og grensestyrkane er omfatta av opplæringa. Noreg har ikkje bidrege med personell til NTM-I¹, men bidrog i 2010 økonomisk til NTM-I-støttefondet².

NATO og Irak inngjekk i 2010 ein samarbeidsavtale (Structured Cooperation Framework) som gjer Irak til eit av NATO's partnerland. Programmet skal gå parallelt med NTM-I til oppdraget vert avslutta, og deretter stå aleine. Samarbeidsavtalane mellom NATO og ulike enkeltland fell inn under partnerskapsreforma som er under utarbeiding i alliansen våren 2011, og namnet på samarbeidet med Irak kan difor bli endra i løpet av 2011. Programmet omfattar både sivile og militære komponentar. Irak er òg eit av dei få partnerlanda som støttar NATO-verksemda i landet økonomisk.

3.5 NATO-operasjonen i Middelhavet

NATO-operasjonen i Middelhavet – Operation Active Endeavour (OAE) – er den einaste artikkel 5-operasjonen i NATO og vart innleidd i kjølvatnet av terrorangrepa mot USA 11. september 2001. Operasjonen skal førebyggje og nedkjempe terrorisme i Middelhavet, men har òg bidrege til å tryggje skipstrafikken.

I januar 2010 gjennomførte NATO nye retningslinjer for operasjonen. Desse innebar mellom anna ein overgang frå bruk av fast utplasserte einingar til ein såkalla *nettverksbasert operasjon* der alliansen i større grad set inn ressursar etter behov. Samtidig har NATO dei seinare åra forsøkt å styrkje samarbeidet med partnerar og medverke til betre informasjonsutveksling og situasjonsforståing i området. I dag bidreg meir enn 50 land med informasjon til Maritime Safety and Security

Information System, som er eit informasjonsdelingsnettverk for å overvake, oppspore og avdekkje unormal aktivitet i området.

Sjølv om OAE er ein artikkel 5-operasjon, involverer han etter kvart fleire av partnerlanda til NATO, frå både EAPC-samarbeidet og Middelhavsdialogen. Russland og Ukraina har delteke med fartøy ei rekkje gonger dei seinare åra, sistnemnde seinast i 2010, medan Marokko og Israel har tilbode seg å bidra i 2011. Noreg har ved fleire høve delteke i OAE med ubåtar, fregattar, missil-torpedobåtar og maritime overvakingsfly.

3.6 Tryggingrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og tryggleik

I 2010 var det ti år sidan FN's tryggingråd vedtok resolusjon 1325 om kvinner, fred og tryggleik. Resolusjonen fremjar kvinners deltaking i all innsats knytt til fred og tryggleik og styrkjer vernet av kvinner i væpna konflikhtar. Noreg har stått i spissen for gjennomføringa av resolusjonen i NATO, og under toppmøtet i Lisboa godkjende stats- og regjeringssjefane både ein statusrapport for gjennomføringa og ein konkret handlingsplan for praktisk integrering av resolusjonen i NATO-leidde operasjonar.

Ei samla tilnærming til stabilitet og gjenreising må òg omfatte behova og rettane til kvinner i konfliktområde, og frå norsk side har vi argumentert for at kjønnspektivet må inkluderast i alle fasar av NATO-operasjonar. Resolusjonen må med andre ord integrerast som norm i NATO's operasjonsplanar.

Regjeringa har utarbeidd ein eigen handlingsplan for arbeidet med å vareta behova og rettane til kvinner i konfliktområde. Som ledd i gjennomføringa av handlingsplanen er det ein kjønnsrådgjevar på plass i den norske militære kontingenten i Faryab. Noreg bidreg òg med ein slik rådgjevar ved ISAF-hovudkvarteret i Kabul.

NATO vil i løpet av det komande året vidareføre arbeidet med implementeringa av resolusjon 1325. Førsteprioriteten har vore å dekkje behovet for oppfølging i operasjonane til alliansen. Som neste stadium vil NATO utvikle ein 1325-politikk som skal dekkje alle verkeområda til alliansen. Dette arbeidet skal danne grunnlaget for årlege evalueringar, med sikte på at generalsekretæren i NATO, på same måten som kollegaene sine i OSSE og FN, kan rapportere om framdrift år for år, med start i oktober 2011.

¹ Norske offiserar tenestegjer i NTM-I som utsende frå SHAPE/Brunssum.

² 200 000 euro til NTM-I Trust Fund frå Forsvarsdepartementet.

4 Andre tryggingpolitiske utfordringar

4.1 Kjernevåpenpolitikken

NATOs kjernevåpenpolitikk ligg i hovudsak fast, men i det nye strategiske konseptet forpliktar NATO seg for første gong til å arbeide for ei verd utan kjernevåpen. Samtidig har ein halde fast ved at alliansen vil behalde ein kjernevåpenkapasitet så lenge andre land har kjernevåpen. Toppmøtet i Lisboa vedtok at forsvars- og avskrekkingspolitikken til alliansen skal gjennomgåast i lys av det nye strategiske konseptet og internasjonale utviklings-trekk.

Saman med Tyskland, Belgia, Nederland og Luxembourg tok Noreg initiativ til å setje drøftingar av atomvåpenpolitikken på dagsordenen på det uformelle utanriksministermøtet i Tallinn 22.–23. april 2010. Saman med Polen tok Noreg òg initiativ til at NATO retta merksemda mot behovet for større openheit rundt dei korttrekkjande kjernevåpna i Europa. Målet er gjensidig reduksjon og etter kvart avskaffing av desse våpna i Europa.

Desse initiativa var viktige bidrag i drøftingane om kjernevåpenpolitikken i utarbeidinga av NATOs nye strategiske konsept. Debatten under NATOs utanriksministermøte i Tallinn spegla ei solid oppslutning om å setje kjernefysisk nedrusting høgt på dagsordenen i arbeidet med NATOs nye strategiske konsept. Dette nye konseptet omtalar for første gong nullvisjonen om ei verd utan kjernevåpen. På toppmøtet vart det vedteke å gjennomgå forsvars- og avskrekkingspolitikken til alliansen, og ein eigen komité for rustingskontrollspørsmål vart etablert.

4.2 Rustingskontroll, nedrusting og ikkjjespreiing

Det strategiske konseptet stadfestar at «rustingskontroll, nedrusting og ikkjjespreiing bidreg til fred, tryggleik og stabilitet». NATO og Russland har framleis eit stort tal korttrekkjande kjernevåpen utplasserte i Europa, som ikkje er omfatta av nokon rustingskontrollavtale. Det norsk-polske initiativet i 2010 for å styrkje openheit og tillitsskapinge tiltak med Russland på dette området og for

å arbeide for å inkludere også desse kjernevåpna i framtidige forhandlingar vart reflektert i det strategiske konseptet og slutterklæringa frå toppmøtet. Når den nye START-avtalen mellom USA og Russland no har tredd i kraft, vert dette endå meir aktuelt.

Når det gjeld samarbeidet med Russland, har òg NATO-Russland-rådet slutta seg til visjonen om ei kjernevåpenfri verd. Den nye arbeidsgruppa for rustingskontroll, nedrusting og ikkjjespreiing vart i etterkant av toppmøtet i Lisboa samd om eit arbeidsprogram for 2011 som m.a. legg opp til å drøfte oppfølginga av NPT-tilsynskonferansen i 2010.

Den årlege NATO-konferansen om rustingskontroll, nedrusting og ikkjjespreiing, som fann stad i Praha 24.–25. juni 2010, skal i 2011 haldast i Bergen. Det vert lagt vekt på at den føreståande konferansen vil styrkje merksemda om konsekvensane av at kjernevåpen får ei redusert rolle i NATO-doktrinen. Samtidig vil arbeidet med rustingskontroll, nedrusting og ikkjjespreiing òg kunne få større merksemd i Noreg.

NATO har ei rolle å spele i arbeidet for å nå målsetjinga om ei kjernevåpenfri verd. Regjeringa vil, saman med andre allierte, aktivt følgje opp dei norske initiativa for å bidra til dette i NATO. Ein må likevel innsjå at det kan vere langt fram før målsetjinga er nådd.

4.3 Avtalen om konvensjonelle styrkar i Europa (CFE-avtalen)

CFE-avtalen tredde i kraft i 1992 og omfattar alle dåverande statar i NATO og Warszawa-pakta. Hovudføremålet med avtalen var å redusere faren for eit overraskingsangrep. Dette skulle skje ved å avgrense dei offensive militære kapasitetane til partane og skape balanse i det konvensjonelle styrkeforholdet. Det vart etablert eit omfattande informasjons- og verifikasjonsregime for å sikre at avtalen vart etterlevd.

CFE-avtalen har mellom anna bidrege til å fjerne over 64 000 tyngre våpen i Europa og har på den måten vore ein suksess. CFE-avtalen har

gjeve Noreg ei god oversikt over kva som finst av stridsvogner, pansra køyretøy og artillerieiningar i nærrområda våre i nord. I tillegg til den konkrete militærfaglege nytta bidreg informasjon og verifikasjon til ein generell politisk-militær openheitskultur og til auka kontakt og forståing.

Ved inngangen til 2010 vedtok NATO-landa å intensivere innsatsen for å revitalisere CFE-avtalen etter at Russland i desember 2007 «suspenderte» etterlevinga av avtaleforpliktingane sine. Dette leidde til at NATO-landa i juni 2010 presenterte eit utkast til «nytt rammeverk for konvensjonell rustingskontroll i Europa». Utspelet vart starten på ei rekkje møte i Wien i såkalla «36-format» (dei 30 statspartane til CFE-avtalen og seks av dei nyaste NATO-landa) om eit mandat for vidare forhandlingar om eit modernisert regime for konvensjonell rustingskontroll i Europa. Hovudproblema har dreidd seg om informasjonsutveksling og prinsippet om at vertslandet må samtykkje i stasjonering av styrkar (t.d. russiske styrkar i Georgia og Moldova). Det er heller ikkje semje om vidare forhandlingar skal dreie seg om ein revisjon av den juridisk bindande CFE-avtalen eller sikte mot eit nytt, politisk forpliktande regime for konvensjonell nedrusting i Europa til erstatning for CFE.

Utsiktene for den vidare prosessen er usikre. Arbeidet er prioritert på norsk side, og vi har samarbeidd med allierte og hatt kontinuerleg direkte kontakt med russisk side. For å styrkje den norske innsatsen i forhandlingane er det oppretta ei eiga stilling som spesialutsending for europeiske tryggings- og rustingskontrollspørsmål.

4.4 Missilforsvar

På toppmøtet i Lisboa i november 2010 gjorde NATO eit prinsippvedtak om at det skal etablerast eit missilforsvar for å verne alliert territorium mot den aukande trusselen frå ballistiske missil. Systemet vil byggje på det amerikanske missilforsvarssystemet (European Phased Adaptive Approach) og på NATOs missilforsvarssystem for utplasserte styrkar (Active Layered Theatre Ballistic Missile Defence). Samtidig vart det vedteke å invitere Russland til eit samarbeid om missilforsvar innanfor ramma av NATO-Russland-rådet.

Det vert lagt opp til ei gradvis utbygging av eit fleksibelt land- og sjøbasert system som er tilpassa trusselen mot NATOs territorium. NATO-landa vil fellesfinansiere eit kommando- og kontrollsystem for missilforsvaret. Dei enkelte landa skal på frivillig grunnlag tilby og finansiere våpen-

system og sensorar som skal inngå i systemet. I utgangspunktet vil systemet i all hovudsak vere samansett av amerikanske sensorar og våpensystem.

Regjeringa har lagt vekt på at eit alliert missilforsvar må vere retta mot reelle truslar, bidra til å auke tryggleiken for medlemslanda og opne for samarbeid med tredjeland, særleg Russland.

4.5 Energitryggleik

Stats- og regjeringssjefane stadfesta under toppmøtet i Lisboa at dei støttar arbeidet som går føre seg i alliansen med å sikre kritisk energiinfrastruktur. Toppmøteerklæringa understrekar, i tråd med norsk syn, at bidraget frå NATO må representere ein meirverdi til og samordnast med nasjonale og internasjonale tiltak som allereie er sette i gang. Toppmøtet i Bucuresti i 2008 vedtok å konsentrere innsatsen til NATO på energitryggleiksområdet om fem hovudområde: etterrettingsdeling internt i alliansen, informasjonsdeling med partnerlanda, stabilitetsfremjande tiltak, støtte til konsekvenshandtering og støtte til vern av kritisk infrastruktur. Vedtaka frå Lisboa vidarefører dette.

4.6 Dataforsvar

På toppmøtet i Lisboa vart det vedteke at arbeidet med vern mot dataangrep (cyberforsvar) skal forsterkast ytterlegare. Alliansen erkjende kor viktig det er å ha tilgang til det digitale rommet både for militære operasjonar og for grunnleggjande samfunnstryggleik. NATO vil i første rekkje vidareutvikle evna til å verne sine egne system mot dataangrep og vil vidare, innanfor forsvarsplanlegginga, bidra til å styrkje dataforsvarskapasitetane hos dei allierte. I løpet av 2011 vil alliansen ta stilling til ein oppdatert dataforsvarspolitik.

4.7 Sivil beredskap

Sivil beredskapsplanlegging og sivil krisehandtering er primært ei nasjonal oppgåve. Den sivile beredskapsplanlegginga i NATO søker å samordne og effektivisere bruken av nasjonale sivile ressursar for å støtte opp om dei strategiske allianseoppgåvene og verne sivilbefolkning og infrastruktur i tilfelle naturkatastrofar, krig eller terroranslag.

NATO dreg i denne samanhengen nytte av eit breitt nettverk av ekspertar i medlems- og partnerlanda. Ekspertane møtest regelmessig i eigne tematisk organiserte grupper og kan i tillegg kontaktast individuelt ved behov. Ekspertane gjev råd i samband med sivil beredskapsplanlegging og krisehandtering og assisterer òg medlemsland og dei militære styresmaktene i NATO med råd om utvikling og bruk av sivile ressursar. Som eit ledd i NATOs reformprosess vart talet på planleggingsgrupper i 2010 redusert frå åtte til fire. Føremålet er å effektivisere arbeidet og setje planleggingsgruppene betre i stand til å støtte opp om dei strategiske oppgåvene i alliansen.

Sivil beredskap er eit viktig element i samarbeidet med partnerland og er det største ikkje-militære programmet i regi av Det euroatlantiske partnerskapsrådet (EAPC). Dette samarbeidet omfattar mellom anna katastrofeberedskap, ret-

ningslinjer for bruk av sivile ressursar ved militær krisehandtering og humanitær bistand etter katastrofar. NATOs sivile kriseresponscenter (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre – EADRCC) formidlar førespurnader og tilbod om bistand frå medlems- og partnerland i samband med katastrofar. I 2010 formidla EADRCC slike førespurnader i samband med naturkatastrofar i Albania, Ungarn, Israel, Moldova, Montenegro, Tadsjikistan og Ukraina. På førespurnad frå pakistanske styresmakter etablerte NATO i august 2010 ei 90-dagars sjø- og luftbru for å hjelpe FN og andre humanitære aktørar med å få hjelpesendingar inn i landet i samband med flaumkatastrofen.

Noreg er oppteken av å utvikle sivil beredskapsplanlegging innanfor ramma av NATO-Russland-rådet og var 22.–24. mars 2010 vertskap for ei felles sivil krisehandteringsøving i Tønsberg.

5 NATOs partnerskap

Toppmøtet i Lisboa vedtok at alliansen skal utforme ein meir effektiv og fleksibel partnerskapspolitikk. Det nye strategiske konseptet etablerer partnersamarbeidet som ein sentral del av den tredje av NATOs kjerneoppgåver – tryggleik gjennom samarbeid. Utanriksministermøtet i Berlin 14. og 15. april 2011 vedtok den nye partnerskapspolitikken.

NATO-samarbeidet med partnerland kviler på to hovudpilarar: ein praktisk del der NATO tilbyr diverse former for bistand og opplæring med sikte på forsvarsreform, auka tryggleik for det sivile samfunnet og auka interoperabilitet med NATO-styrkane, og ein meir politisk del som i alt vesentleg omhandlar politisk dialog med partnerlanda og støtte til reformprosessane deira.

Allereie før Lisboa-toppmøtet vart det starta eit arbeid for å rydde opp i dei praktiske tiltaka («verktøykassa») som står til disposisjon for partnerane. Føremålet var å gjere handteringa av det praktiske partnersamarbeidet enklare, samtidig som alle partnerland kan bruke éin og same meny av tiltak og dermed få betre oversikt over kva som er tilgjengeleg. NATO-rådet bestemmer i siste instans kva tilbod den enkelte partneren skal få.

I den nye globale tryggingpolitiske situasjonen som det er gjort greie for i det strategiske konseptet, gjev kontakt, konsultasjon og dialog med land utanfor NATOs eige territorium eit verdifullt bidrag til auka alliert og internasjonal tryggleik. Frå norsk side ser ein det som nyttig å etablere arbeidsformer som gjer dialog med såkalla globale partnerar, som Kina, India og Brasil, til ein normal del av verksemda i alliansen, men legg vekt på at slikt samarbeid ikkje nødvendigvis inneber partnerskap i meir formell forstand.

I diskusjonen om den nye partnerskapspolitikken la Noreg vekt på at partnerland som bidreg til NATO-operasjonane, får betre tilgang til vedtaksprosessar som gjeld desse operasjonane.

Noreg ønskjer òg å styrkje og vitalisere samarbeidet i regi av Middelhavsdialogen (MD) og dei fire landa i Persiabukta som deltek i dialogen innanfor Istanbul Cooperation Initiative (ICI). Innhaldet i dialogen med desse landa varierer sterkt,

og særleg ICI treng ein ny giv for å fungere tilfredsstillande.

5.1 Euroatlantisk partnerskapssamarbeid

Rådet for det euroatlantiske partnerskapssamarbeidet – Euro Atlantic Partnership Council (EAPC) – er eit forum for tryggingpolitisk dialog og samarbeid mellom dei 28 NATO-landa og 22 partnerland i det euroatlantiske området. Grappa med partnerland er sett saman av til dels svært forskjellige land, noko som bidreg til at EAPC som forum i mange samanhengar har vanskeleg for å definere verkelege felles interesser. Dette er bakgrunnen for at NATO no drøftar alternative dialogformat med sikte på å gjere EAPC meir relevant for alliansen og dei andre medlemene.

Diskusjonane med dei enkelte sentralasiatiske og sørkaukasiske medlemene i EAPC var i 2010 i stor grad knytte til den årlege gjennomgangen av handlingsplanane til desse landa. Rettane til sivilsamfunnet og til minoritetane, i tillegg til situasjonen for media, vart vigde særleg merksemd.

EAPC drøfta òg utviklinga i Afghanistan og konsekvensane av konflikten for nabolanda. Ikkje minst drøfta ein samarbeidet om å redusere narkotikasmuglinga frå Afghanistan, der Russland spelar ei aktiv rolle.

5.2 Russland

Utgangspunktet for samarbeidet med Russland er ei gjensidig erkjenning av at NATO og Russland deler mange praktiske utfordringar på det tryggingpolitiske området som best kan løysast i fellesskap. Regjeringa har arbeidd aktivt for å styrkje samarbeidet og den tillitsskapande funksjonen til NATO-Russland-rådet (NRC). Frå norsk side har vi påpeika at NRC må vere eit allvørsforum der medlemene òg kan diskutere emne dei er sterkt usamde om.

Under eit uformelt møte på Korfu 27. juni 2009 vedtok utanriksministrane i NRC å ta opp att sam-

arbeidet i full breidde. NRC-samarbeidet hadde då lege nede sidan 2008 som følgje av Georgia-krisa. Vedtaket på Korfu sette i gang ein prosess som i løpet av 2010 førte til ei fornying av NRC-samarbeidet. Prioriteten generalsekretær Fogh Rasmussen gjev samarbeidet, og den nye tilnærminga den amerikanske administrasjonen har til Russland, medverka til å gje forholdet til Russland auka merksemd og til å skape eit nytt og betre samarbeidsklima. Det uformelle NRC-utanriksministermøtet 22. september 2010 i samband med opninga av FN's generalforsamling i New York var eit viktig ledd i normaliseringa av verksemda i NRC. Denne positive utviklinga la grunnlaget for NRC-toppmøtet i Lisboa.

I desember 2009 vedtok utanriksministrane i NRC å gjennomføre ei vurdering av dei ulike truslane landa i fellesskap står overfor. Samtidig fekk NRC ein ny og meir funksjonell komitéstruktur som effektiviserer arbeidsprosessane. Arbeidet med trusselvurderinga kom for alvor i gang våren 2010 og gjekk i første omgang ut på å verte samde om eit felles trusselbilette på ei rekkje ulike felt, som ikkjespreiing, rustingskontroll og nedrusting, terrorisme, naturkatastrofar og menneskeskapte katastrofar, piratverksemd, Afghanistan og missilforsvar. Hausten 2010 gjekk arbeidet inn i ein ny fase der partane i fellesskap såg på praktiske tiltak for saman å møte dei identifiserte truslane. Arbeidet var svært omfattande og vart ferdigstilt til NRC-toppmøtet i Lisboa.

NRC-toppmøtet i Lisboa vart eit viktig vegskilje for NRC. For første gong sidan 2002 lukkast det òg stats- og regjeringssjefane i NRC å verte samde om ei felles fråsegn frå toppmøtet. Erklæringa slår fast at NATO og Russland ikkje utgjer truslar for kvarandre, men snarare står overfor ei rekkje av dei same trygging utfordringane. Vedtaket om å starte konkrete drøftingar av eit mogeleg samarbeid om missilforsvar i Europa var eit viktig skritt vidare, sjølv om det her er mange spørsmål som vil krevje nærare avklaring før ein kan vite korleis dette samarbeidet vil utvikle seg. For alliansen var det vidare svært verdifullt at det var semje i NRC om ei rekkje praktiske samarbeidsspørsmål rundt innsatsen i Afghanistan. Mellom anna vart transittordningane for materiell til ISAF over russisk territorium utvida, og det vart vedteke å etablere eit samarbeid for vedlikehald av helikopter i Afghanistan. Stats- og regjeringssjefane i NRC vedtok òg å utvide programmet for kamp mot narkotika i Afghanistan og Sentral-Asia.

Noreg har støtta opp om NRC-samarbeidet mellom anna gjennom vertskapsansvar for felles

arrangement. Som tidlegare nemnt var Noreg vertskap for ei NRC-øving for sivil krisehandtering i Vestfold 22.–24. mars 2010. Saman med Russland, Tyrkia og Polen er Noreg òg vertsland for Cooperative Airspace Initiative (CAI), som er eit samarbeidsprosjekt for utveksling av radarata for å hindre at kapra sivile fly vert nytta som terrorvåpen. Endeleg vart det òg i 2010 gjevne norske bidrag til fleire NRC-prosjekt, mellom anna vidareføringa av prosjektet for opplæring og trening av personell til antinarkotikainnsats i Afghanistan og Sentral-Asia i FN-regi.

5.3 Landa på Balkan

5.3.1 Søkjarlanda (Makedonia, Montenegro og Bosnia-Hercegovina)

Makedonia vart søkjarland i 1999 og har gjort eit omfattande reformarbeid som i sum har kvalifisert landet for NATO-medlemskap. På grunn av namnestriden med Hellas lukkast det likevel heller ikkje i 2010 alliansen å invitere Makedonia som medlem.

Makedonia fortsette i 2010 reformarbeidet i offentleg sektor og forsøkte samtidig å styrkje samarbeidet med alliansen gjennom auka bidrag til NATO-operasjonane. Landet legg stor vekt på samvirke med NATO-styrkar og har dei seinare åra auka talet på soldatar som er klare for PfP-operasjonar. Makedonia trappa i 2010 ytterlegare opp innsatsen i Afghanistan trass i ein vanskeleg økonomisk situasjon på heimebane. Landet bidreg òg med styrkar til NATO-operasjonen i Kosovo (KFOR). Bidraget til ISAF er mellom anna kome i stand gjennom ei felles utplassering med norske styrkar på sanitetssida.

Montenegro fekk søkjarlandsstatus (Membership Action Plan) under utanriksministermøtet i NATO i Brussel 3.–4. desember 2009, men kom først i gang med det første årlege programmet (ANP) for samarbeidet hausten 2010. Landet har likevel halde eit relativt høgt reformtempo og fullførte i juni 2010 ein svært viktig strategisk gjennomgang av heile forsvarssektoren. Denne gjennomgangen vil leggje premissa for det vidare reformarbeidet og langtidsplanlegginga i forsvaret. Noreg støtta òg i 2010 opp om forsvarsreformene i Montenegro, mellom anna gjennom ein utsend ekspert frå Forsvarsdepartementet til det montenegrinske forsvarsdepartementet. Denne bistanden vil halde fram i 2011 og kjem i tillegg til bistand til ei rekkje prosjekt som er knytte til forsvarsplanlegging og forvaltingsrutinar.

Bosnia-Hercegovina fekk søkjarlandsstatus (MAP) etter det uformelle utanriksministermøtet i Tallinn 22.–23. april 2010. Vedtaket gav landet MAP-status, men fastslo at handlingsplanen for medlemskap først ville verte sett i verk når forsvarseigedommane i landet er registrerte som statseigedom. Dette spørsmålet vart sett på som ein prøvestein på reformviljen og styringsevna i Bosnia-Hercegovina, to føresetnader som mange i alliansen såg som nødvendige viss landet skulle kunne dra nytte av det omfattande reformprogrammet under MAP. Noreg støtta MAP-søkna den frå Bosnia-Hercegovina då NATO behandla saka i 2009 og 2010. Regjeringa la vekt på den breie oppslutninga ønsket om MAP-status hadde i dei ulike folkegruppene i landet. Vidare ville eit positivt utfall kunne styrkje det nasjonale samfundet og støtte opp om ansvarlege og reformorienterte krefter.

Spørsmålet om registrering av forsvarseigedommane lét seg diverre ikkje løyse i 2010. Den politiske situasjonen i Bosnia-Hercegovina var prega av valkamp og gav lite rom for utvikling i dei krevjande spørsmåla om maktfordeling. Noreg held fram med å støtte arbeidet for forsvarsreform i Bosnia-Hercegovina. Regjeringa ser dette som viktig for å kunne hjelpe landet til å utnytte den bistanden NATO tilbyr på best mogeleg vis. Eit viktig nytt tiltak i 2010 var etableringa av eit NATO-støttefond for å hjelpe bosnisk forsvarspersonell med overgangen til eit sivil liv. På førespurnad frå bosniske styresmakter tok Noreg, saman med Nederland og Slovenia, leiinga for fondet som er viktig for sosial stabilitet og vidare forsvarsreformer. Den norske ambassaden fungerte òg i 2010 som kontaktpunktambassade for NATO i Sarajevo. Norsk personell tenestegjorde òg i 2010 ved NATO-hovudkvarteret i Sarajevo.

5.3.2 Serbia

Serbia fortsette i 2010 å utvikle samarbeidet med NATO sjølv om medlemskap per i dag ikkje er eit mål. Landet er etter grunnlova nøytralt, noko som berre kan endrast ved folkeavstemming. NATO-aksjonen i Jugoslavia i 1999 gjer at det vil ta tid før det vil vere oppslutning i Serbia om medlemskap i NATO.

Samarbeidet mellom NATO og Serbia var lenge avgrensa til enkelte PfP-aktivitetar, bistand til tryggingssektorreform og eit visst militært teknisk samarbeid knytt til NATOs fredsbevarande oppdrag i Kosovo (KFOR). I 2009 fekk landet likevel på plass ein diplomatisk representasjon til NATO og gjekk inn i eit individuelt program for

partnerskapen med alliansen. Det er vidare eit uttalt mål frå serbisk side at partnerskapen etter kvart òg skal omfatte ein individuell handlingsplan, noko som vil styrkje den politiske dialogen og det praktiske samarbeidet med alliansen.

For å støtte opp om forsvarsreformene i Serbia har Noreg sidan 2006 leidd eit støttefond i PfP-regi som finansierer demobilisering og overgang til sivile yrke for serbisk forsvarspersonell. I 2010 vidareførte forsvaret reformarbeidet med vekt på modernisering og profesjonalisering. Serbia gav i 2010 klart uttrykk for ønsket om å betre evna hos eigne styrkar til å samarbeide med NATO-styrkar.

5.4 Middelhavslanda og land i Midtausten

Samarbeidet med dei sju middelhavslanda som deltek i NATOs middelhavsdialog, er sårbart for politiske svingingar. Middelhavsdialogen (MD) omfattar Algerie, Egypt, Israel, Jordan, Marokko, Mauritania og Tunisia. Heller ikkje i 2010 var det mogeleg å organisere eit lenge planlagt partnersymposium (APAG – Atlantic Policy Advisory Group) mellom desse landa og alliansen, men planen er ikkje skrinlagd. Krisa som oppstod etter at Israel borda eit tyrkisk skip på veg til Gaza i mai 2010, kullkasta det planlagde møtet. Det same skjedde året før med utgangspunkt i den israelske aksjonen mot Gaza ved årsskiftet 2008–09.

NATO og MD-partnarane har ein sterk felles interesse i å kjempe mot internasjonal terrorisme. Under diskusjonen om partnerskapspolitikken i NATO har desse partnarane gjeve klart uttrykk for at dei ønskjer å fordjupe samarbeidet med NATO når det gjeld både praktisk samarbeid og politisk dialog.

Fleire av MD-landa deltek i Operation Active Endeavour i Middelhavet. Israel er det siste landet som har slutta seg til operasjonen. Det lukkast i 2010 å sikre israelsk deltaking på ein måte som ikkje kjem i konflikt med at andre MD-land tek del i operasjonen.

Istanbul Cooperation Initiative (ICI) vart oppretta i 2004 og har i dag fire statar i Persiabukta som medlemmer (Bahrain, Dei sameinte arabiske emirata, Kuwait og Qatar). Også Saudi-Arabia og Oman har kontakt med ICI. NATO har gjort det klart at dette forumet er ope for land i Midtausten i brei forstand. ICI søkjer å bidra til regional stabilitet og tryggleik gjennom praktisk samarbeid med NATO.

Hausten 2009 vart det halde eit ICI-ambassadørmøte over to dagar i Abu Dhabi, og i 2011 rei-

ser NATO-rådet på eit tilsvarende møte i Doha. Gjennom året er det regelmessig kontakt mellom desse partnerlanda enkeltvis og NATO, i tillegg til den jamlege kontakten mellom militært personell i samband med samarbeid om forsvarssektorreform og andre tiltak.

Likevel har talet på tiltak som er sette i verk, gått ned dei siste åra. I 2010 viste det seg òg svært vanskeleg å etablere base- og overflygingsløyve for AWACS-flya frå NATO i samband med operasjonane i Afghanistan.

5.5 Ukraina

Ukraina er eit viktig partnerland for NATO. Det var i 2010 det einaste partnerlandet som bidrog til fire ulike NATO-operasjonar og oppdrag: NATO-operasjonane i Kosovo (KFOR), Afghanistan (ISAF) og Middelhavet (Operation Active Endeavour), i tillegg til opplæringsoppdraget i Irak (NTM-I). Ukraina vart i 2010 òg det første partnerlandet som gjekk inn i NATOs innsatsstyrke (NRF). NATO legg stor vekt på samarbeidet med Ukraina. Eit demokratisk og stabilt Ukraina er viktig for euroatlantisk tryggleik.

Presidentvalet i januar 2010 førte til regjeringsskifte og endringar i den utanrikspolitiske orienteringa til Ukraina. Den nye *ikkje-blokk-statusen* til landet innebar at NATO-medlemskap ikkje lenger er ønskt. Den nye regjeringa har likevel lagt vekt på å vidareføre det tette samarbeidet med alliansen innanfor ramma av NATO-Ukrainakommisjonen (NUC), noko som òg vert spegla i det kontinuerlege samarbeidet med alliansen. Spørsmålet om Ukraina er klart for søkjarlandsstatus (MAP), har dei siste åra dominert diskusjonane om forholdet mellom NATO og Ukraina. Under Lisboa-toppmøtet i november 2010 noterte alliansen seg at Ukraina ikkje lenger ønskte medlemskap, men understreka samtidig at døra inn til NATO vert ståande open, og at alliansen ønskte å vidareføre det nære samarbeidet innanfor ramma av NUC.

Partnerskapen mellom Ukraina og NATO omfattar ei rekkje ulike samarbeidsprosjekt på både militær og sivil side. Reformarbeidet er i stor grad strukturert rundt dei årlege nasjonale programma (ANP) som er eit nyttig verktøy for å måle framgang i reformprosessen. Tryggingsektorreform har hatt høg prioritet, og NATO har mellom anna assistert Ukraina i arbeidet med å gjennomgå forsvarssektoren og styrkje forvaltning, langtidsplanlegging og sivil kontroll med dei væpna styrkane.

Frå norsk side har vi lagt vekt på å vidareføre støtta til reformarbeidet i Ukraina, både bilateralt og gjennom NATO. Eit viktig område for den norske bistanden er oppbygginga av demokratiske leiingsstrukturar i forsvarssektoren. Det vert òg gjeve støtte for å hjelpe tidlegare militært personell med overgangen til eit sivil yrkesliv. Den politiske dialogen med Ukraina var i 2010 mellom anna vigd mediefriheit, rettsvern og kamp mot korrupsjon, som er område der alliansen håpar å sjå ein styrkt innsats i 2011.

5.6 Georgia

Ramma for samarbeidet mellom NATO og Georgia er NATO-Georgia-kommisjonen (NGC). NGC vart oppretta i 2008 og er eit viktig forum for regelmessig politisk dialog og praktisk samarbeid. Partnerskapen med Georgia omfattar ein brei reformagenda der demokrati, godt styresett, rettsvern og tryggingsektorreform er særleg prioritert. Georgia legg òg vekt på å bidra til NATO-operasjonane og er blant dei partnerlanda som bidreg mest til NATO-operasjonen i Afghanistan (ISAF). Landet deltek òg i NATO-operasjonen i Middelhavet (Operation Active Endeavour) og har tidlegare delteke i NATO-operasjonen i Kosovo (KFOR). Samarbeidet med alliansen heldt fram for fullt i 2010, og under toppmøtet i Lisboa i november 2010 lovde Georgia å auke innsatsen i Afghanistan ytterlegare gjennom bidrag til NATOs opplæringsoppdrag (NTM-A). I oktober 2010 vart det òg etablert eit liaisonkontor for NATO i Tbilisi for å støtte opp under reformarbeidet.

Georgia har ikkje søkjarlandsstatus, men saman med Ukraina fekk Georgia under toppmøtet i Bucuresti i 2008 lovnad om framtidig NATO-medlemskap. Toppmøtet i Lisboa i 2010 gjentok denne lovnaden og ønsket om å halde fram med å støtte reformarbeidet i landet. NATO vil vidareføre den praktiske bistanden til Georgia og samtidig oppfordre til vidare grunnleggjande reformer. NATO støttar òg det arbeidet andre internasjonale organisasjonar, mellom dei OSSE, FN og EU, gjer innanfor konflikthandtering i Sør-Ossetia og Abkhasia. Alle NATO-landa har gjeve klar støtte til Georgias suverenitet og territoriale integritet og beklaga den russiske godkjenninga av dei to georgiske regionane som uavhengige statar.

Frå norsk side har vi halde fram med å understreke at det trengst ytterlegare reformer i Georgia, ikkje minst når det gjeld utviklinga av demokratiske institusjonar og rettsstatsprinsipp. Gjen-

nom NATO har Noreg òg støtta eit utviklingsprogram for siviltilsette i forsvarssektoren.

5.7 Internasjonale organisasjonar

5.7.1 EU

Heller ikkje i 2010 lukkast det å skape særleg framdrift i samarbeidet mellom NATO og EU. Ulike haldningar til Kypros-konflikten på tyrkisk, gresk og kypriotisk side er framleis ei hindring. Forholdet mellom Tyrkia og EU endra seg ikkje på nokon avgjerande måte i 2010 og skapte heller ikkje rørsle i situasjonen.

Under toppmøtet i Lisboa vart det lagt vekt på at det må prioriterast å finne ei løysing på forholdet mellom Tyrkia og EUs forsvarsmateriellsamarbeid, som ledd i eit forsøk på å betre samarbeidet mellom NATO og EU.

Institusjonelt er samarbeidet mellom NATO og EU framleis avgrensa til EUs stabiliseringsoperasjon i Bosnia-Hercegovina (EUFOR ALTHEA) og til konsultasjonar om utvikling av militære kapasitetar. ALTHEA er den einaste operasjonen under den såkalla Berlin Pluss-ordninga som opnar for støtte frå NATO til militære operasjonar som er planlagde og leidde av EU. Det finst ikkje noko tilsvarende rammeverk for samarbeidet mellom KFOR og EULEX i Kosovo eller ISAF og EUPOL i Afghanistan. Dette gjer det vanskeleg å få til eit godt strategisk samarbeid når det gjeld planlegging og gjennomføring av operasjonar. Til gjengjeld finst det mange eksempel på godt praktisk og uformelt samarbeid på operasjonsnivå. Særleg tydeleg er dette i Aden-bukta der enkle, pragmatiske ordningar for samarbeid og koordinering mellom NATOs Operation Ocean Shield og EU-operasjonen Atalanta er til gjensidig nytte.

Ønsket om å lette tredjelandsdeltaking i operasjonar og behovet for å samordne forsvarsplan- og kapasitetsutvikling låg bak fleire initiativ. Ønsket om eit styrkt sivil-militært samarbeid innanfor krisehandtering har òg vore eit gjennomgangstema i forholdet mellom NATO og EU.

5.7.2 FN

Sidan undertekninga av felleseklæringa frå generalsekretærene i FN og NATO under FN's generalforsamling i 2008 har kontakten mellom NATO og FN vorte styrkt. Eit synleg teikn på dette er fleire høgnivåbesøk til NATO-hovudkvarteret frå representantar for særorganisasjonane i FN. Kontakten har òg vorte styrkt på andre måtar.

Representantar for FN vert inviterte til planlegginga av NATOs sivil-militære øvingar, og utvald FN-personell får tilbod om å ta del i NATO-kurs. I tillegg vert det halde diskusjonsmøte om tilnærminga til operasjonar i land som Afghanistan og Kosovo.

I 2010 var det òg framgang i det strukturerte samarbeidet mellom organisasjonane. Eit lenge planlagt sivilt liaisonelement frå NATO ved FN-hovudkvarteret kom endeleg på plass. Dette er eit viktig skritt sett i lys av at manglande kjennskap til verksemda til den andre parten framleis er ei utfordring på begge sider. Noreg la òg i 2010 stor vekt på at FN må styrkje nærværet og den koordinerande rolla i Afghanistan. I den samanhengen vart det understreka frå norsk side at alle aktørar, blant dei NATO og dei enkelte allierte, må vise vilje til å la seg samordne av FN i praksis.

5.7.3 Den afrikanske unionen

Samarbeidet mellom NATO og Den afrikanske unionen (AU) har dei seinare åra i stor grad dreidd seg om praktisk støtte knytt til AU-oppgavet i Somalia (AMISOM). I 2010 bidrog NATO mellom anna med lufttransport av fredsbevarande styrkar, eskorte av skip og ekspertbistand til forvaltning og strategisk planlegging. Dette skjedde i kvart tilfelle på førespurnad frå AU. Alliansen bidreg òg med rådgjeving i samband med oppbygginga av dei afrikanske beredskapsstyrkane (ASF).

Ingen nye samarbeidsområde kom til i 2010. Ein formell samarbeidsavtale er under utvikling og vert høgst sannsynleg undertekna i 2011. AU har ytra ønske om auka bistand til kapasitetsbygging, mellom anna for ASF.

Den norske ambassaden i Addis Abeba fortsette i 2010 som NATO-liaisonambassade for AU og var med og la til rette for den regelmessige kontakten mellom NATO og AU.

5.7.4 OSSE

Samarbeidet mellom NATO og OSSE er i første rekkje knytt til operasjonar og nærvær i felt. Sesielt på Vest-Balkan, og særleg i Kosovo og Bosnia-Hercegovina, er det tett kontakt mellom NATO-hovudkvarteret i desse landa og det lokale OSSE-sendelaget. Det er i tillegg god kontakt med OSSE-sendelaga i Sentral-Asia, Sør-Kaukasus og Moldova, der begge organisasjonane har konkrete og ofte liknande prosjekt for reform av tryggingssktoren og bistand til destruksjon av overflødige våpen og ammunisjon.

6 NATO-reform

Arbeidet med reform av alliansen stod sentralt i 2010. Ei samla pakke med reformtiltak var ei hovudsak på NATO-toppmøtet i Lisboa, og dette temaet vil stå sentralt på dagsordenen i NATO også i 2011.

Eit viktig tiltak i reformarbeidet er innsatsen for å etablere ein ny militær kommandostruktur. Hausten 2010 slutta forsvarsministrane i NATO seg til ein ny, overordna modell for kommandostrukturen som inneber færre hovudkvarter og ein vesentleg reduksjon i talet på stillingar (frå over 13 000 til under 9 000). Samtidig er det lagt opp til at den reviderte strukturen vil få ei betre evne til å utplassere hovudkvarter for å leie militære operasjonar. Frå norsk side har vi særleg arbeidd for at kommandostrukturen på nytt skal få eit regionalt fokus, og for at det skal etablerast eit tettare samarbeid mellom nasjonale hovudkvarter og kommandostrukturen i NATO. Dette er reflektert i den nye modellen, og arbeidet med å følgje opp dette vil halde fram gjennom 2011. Den geografiske innrettinga av den nye kommandostrukturen vil verte utarbeidd og vedteken i 2011.

Som ein del av reformarbeidet i NATO vert det òg arbeidd med å redusere talet på NATO-organ

og støtteiningar (dei såkalla «NATO Agencies»). Desse er oppretta for ulike føremål, som felles innkjøp, drift og støttetenester. Det finst 14 av dei i dag. Ein enklare struktur kan på sikt gje større effektivitet, og frå norsk side har vi understreka at det er viktig at dei tiltaka som skal gjennomførast, må bidra til reelle innsparingar og meir effektive løysingar. Frå norsk side vert det generelt lagt vekt på at fellesløysingar i NATO ofte gjev betre resultat og er billegare enn at landa løyser oppgåver kvar for seg.

Vidare har arbeidet med å reformere komitéstrukturen og dei interne arbeidsprosessane i NATO vorte vidareført gjennom 2010. Det er gjennomført ei omfattande rasjonalisering i komitéstrukturen i NATO. Vidare er det sett i verk ei rekkje tiltak for å styrkje arbeidet med ressursplanlegging og ressursstyring i alliansen.

Regjeringa støttar arbeidet med å reformere strukturen og organisasjonen i alliansen. Den overordna målsetjinga er å sikre at NATO er innretta så relevant som mogeleg for å kunne handtere trygging utfordringar i framtida. I praksis inneber dette ei operasjonisering av føringane i det nye strategiske konseptet.

7 Militær omforming

Også gjennom 2010 har det vorte arbeid vidare med dei militære strukturane og kapasitetane til alliansen og dei allierte. Dette er ein kontinuerleg prosess der hovudmålet er å sikre at NATO har ei best mogeleg evne til å løyse heile spekteret av potensielle oppgåver på ein effektiv måte. Arbeidet er i gang på brei front og omfattar både investeringar i og utvikling av nødvendige militære kapasitetar, men òg kompetansebygging, trening, øving og nødvendige reformer av organisasjonen og arbeidsprosessane i NATO. Frå norsk side har vi støtta opp om dette arbeidet, som òg må sjåast i nær samanheng med dei hovudprioriteringane som Stortinget gjennom langtidsplanen har lagt til grunn for utviklinga av det norske forsvaret. Frå norsk side har vi vidare lagt vekt på å arbeide for ei balansert tilnærming der både operasjonane og den meir langsiktige satsinga på strategiske kapasitetar som alliansen treng for å løyse dei kollektive kjerneoppgåvene, får nødvendig merksemd og ressursar. Ei slik tilnærming er òg i samsvar med prioriteringane innanfor det norske nærrområdeinitiativet som vart lansert i alliansen i 2008.

På NATO-toppmøtet i Lisboa slutta stats- og regjeringssjefane i NATO-landa seg til ei prioritert pakke av kapasitetar som vil få særleg merksemd i den vidare moderniseringa av alliansen. Målsetjingane er her både å kunne understøtte pågåande operasjonar og å kunne møte nye truslar og utfordringar, samtidig som ein opprettheld og vidareutviklar dei grunnleggjande strategiske kapasitetane som utgjer ein del av fundamentet for den kollektive militære evna til alliansen.

Den økonomiske situasjonen og presset på forsvarsbudsjetta i mange land har ført til at det på nytt vert lagt vekt på fleirnasjonalt samarbeid som ein reiskap i utviklinga av militære kapasitetar. I lys av vedtak på NATO-toppmøtet vil det i 2011 bli arbeid vidare med idear og tiltak som kan bidra til å underbyggje eit tettare samarbeid mellom allierte i utvikling og innkjøp av militære kapasitetar. Frå norsk side tek vi del i dette arbeidet med erfaringane vi på norsk side har fått frå tidlegare samarbeidsprosjekt både med allierte og innanfor den nordiske ramma.

Arbeidet med militær omforming i NATO har i dei seinare åra gått føre seg i ein situasjon der allierte er tungt engasjerte i pågåande operasjonar. Dette har gjeve verdifulle erfaringar som vil kome til nytte i omformingsarbeidet i alliansen. Sentrale eksempel i denne samanhengen er ei styrking av samarbeidet for å utvikle kapasitetar på område som m.a. helikopter, medisinsk støtte og tiltak mot improviserte sprenglekamar. Det har òg vorte arbeid vidare med å styrkje det konkrete samarbeidet mellom NATO og EU på desse områda. Her har det vore ein viss framgang i 2010, samtidig som dei meir overordna politiske utfordringane i forholdet mellom NATO og EU varar ved.

Utanriksdepartementet

t i l r å r :

Tilråding frå Utanriksdepartementet av 27. mai 2011 om samarbeidet i NATO i 2010 blir send Stortinget.

Vedlegg 1**Active Engagement, Modern Defence**

Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation adopted by Heads of State and Government in Lisbon

Preface

We, the Heads of State and Government of the NATO nations, are determined that NATO will continue to play its unique and essential role in ensuring our common defence and security. This Strategic Concept will guide the next phase in NATO's evolution, so that it continues to be effective in a changing world, against new threats, with new capabilities and new partners:

- It reconfirms the bond between our nations to defend one another against attack, including against new threats to the safety of our citizens.
- It commits the Alliance to prevent crises, manage conflicts and stabilize post-conflict situations, including by working more closely with our international partners, most importantly the United Nations and the European Union.
- It offers our partners around the globe more political engagement with the Alliance, and a substantial role in shaping the NATO-led operations to which they contribute.
- It commits NATO to the goal of creating the conditions for a world without nuclear weapons – but reconfirms that, as long as there are nuclear weapons in the world, NATO will remain a nuclear Alliance.
- It restates our firm commitment to keep the door to NATO open to all European democracies that meet the standards of membership, because enlargement contributes to our goal of a Europe whole, free and at peace.
- It commits NATO to continuous reform towards a more effective, efficient and flexible Alliance, so that our taxpayers get the most security for the money they invest in defence.

The citizens of our countries rely on NATO to defend Allied nations, to deploy robust military forces where and when required for our security, and to help promote common security with our partners around the globe. While the world is

changing, NATO's essential mission will remain the same: to ensure that the Alliance remains an unparalleled community of freedom, peace, security and shared values.

Core Tasks and Principles

1. NATO's fundamental and enduring purpose is to safeguard the freedom and security of all its members by political and military means. Today, the Alliance remains an essential source of stability in an unpredictable world.
2. NATO member states form a unique community of values, committed to the principles of individual liberty, democracy, human rights and the rule of law. The Alliance is firmly committed to the purposes and principles of the Charter of the United Nations, and to the Washington Treaty, which affirms the primary responsibility of the Security Council for the maintenance of international peace and security.
3. The political and military bonds between Europe and North America have been forged in NATO since the Alliance was founded in 1949; the transatlantic link remains as strong, and as important to the preservation of Euro-Atlantic peace and security, as ever. The security of NATO members on both sides of the Atlantic is indivisible. We will continue to defend it together, on the basis of solidarity, shared purpose and fair burden-sharing.
4. The modern security environment contains a broad and evolving set of challenges to the security of NATO's territory and populations. In order to assure their security, the Alliance must and will continue fulfilling effectively three essential core tasks, all of which contribute to safeguarding Alliance members, and always in accordance with international law:
 - a. *Collective defence.* NATO members will always assist each other against attack, in accordance with Article 5 of the Washing-

- ton Treaty. That commitment remains firm and binding. NATO will deter and defend against any threat of aggression, and against emerging security challenges where they threaten the fundamental security of individual Allies or the Alliance as a whole.
- b. *Crisis management.* NATO has a unique and robust set of political and military capabilities to address the full spectrum of crises – before, during and after conflicts. NATO will actively employ an appropriate mix of those political and military tools to help manage developing crises that have the potential to affect Alliance security, before they escalate into conflicts; to stop ongoing conflicts where they affect Alliance security; and to help consolidate stability in post-conflict situations where that contributes to Euro-Atlantic security.
 - c. *Cooperative security.* The Alliance is affected by, and can affect, political and security developments beyond its borders. The Alliance will engage actively to enhance international security, through partnership with relevant countries and other international organisations; by contributing actively to arms control, non-proliferation and disarmament; and by keeping the door to membership in the Alliance open to all European democracies that meet NATO's standards.
5. NATO remains the unique and essential transatlantic forum for consultations on all matters that affect the territorial integrity, political independence and security of its members, as set out in Article 4 of the Washington Treaty. Any security issue of interest to any Ally can be brought to the NATO table, to share information, exchange views and, where appropriate, forge common approaches.
 6. In order to carry out the full range of NATO missions as effectively and efficiently as possible, Allies will engage in a continuous process of reform, modernisation and transformation.
 7. Today, the Euro-Atlantic area is at peace and the threat of a conventional attack against NATO territory is low. That is an historic success for the policies of robust defence, Euro-Atlantic integration and active partnership that have guided NATO for more than half a century.
 8. However, the conventional threat cannot be ignored. Many regions and countries around the world are witnessing the acquisition of substantial, modern military capabilities with consequences for international stability and Euro-Atlantic security that are difficult to predict. This includes the proliferation of ballistic missiles, which poses a real and growing threat to the Euro-Atlantic area.
 9. The proliferation of nuclear weapons and other weapons of mass destruction, and their means of delivery, threatens incalculable consequences for global stability and prosperity. During the next decade, proliferation will be most acute in some of the world's most volatile regions.
 10. Terrorism poses a direct threat to the security of the citizens of NATO countries, and to international stability and prosperity more broadly. Extremist groups continue to spread to, and in, areas of strategic importance to the Alliance, and modern technology increases the threat and potential impact of terrorist attacks, in particular if terrorists were to acquire nuclear, chemical, biological or radiological capabilities.
 11. Instability or conflict beyond NATO borders can directly threaten Alliance security, including by fostering extremism, terrorism, and trans-national illegal activities such as trafficking in arms, narcotics and people.
 12. Cyber attacks are becoming more frequent, more organised and more costly in the damage that they inflict on government administrations, businesses, economies and potentially also transportation and supply networks and other critical infrastructure; they can reach a threshold that threatens national and Euro-Atlantic prosperity, security and stability. Foreign militaries and intelligence services, organised criminals, terrorist and/or extremist groups can each be the source of such attacks.
 13. All countries are increasingly reliant on the vital communication, transport and transit routes on which international trade, energy security and prosperity depend. They require greater international efforts to ensure their resilience against attack or disruption. Some NATO countries will become more dependent on foreign energy suppliers and in some cases, on foreign energy supply and distribution networks for their energy needs. As a larger share of world consumption is transported across the globe, energy supplies are increasingly exposed to disruption.

The Security Environment

7. Today, the Euro-Atlantic area is at peace and the threat of a conventional attack against NATO territory is low. That is an historic success for the policies of robust defence, Euro-Atlantic integration and active partnership that have guided NATO for more than half a century.

14. A number of significant technology-related trends – including the development of laser weapons, electronic warfare and technologies that impede access to space – appear poised to have major global effects that will impact on NATO military planning and operations.
15. Key environmental and resource constraints, including health risks, climate change, water scarcity and increasing energy needs will further shape the future security environment in areas of concern to NATO and have the potential to significantly affect NATO planning and operations.

Defence and Deterrence

16. The greatest responsibility of the Alliance is to protect and defend our territory and our populations against attack, as set out in Article 5 of the Washington Treaty. The Alliance does not consider any country to be its adversary. However, no one should doubt NATO's resolve if the security of any of its members were to be threatened.
17. Deterrence, based on an appropriate mix of nuclear and conventional capabilities, remains a core element of our overall strategy. The circumstances in which any use of nuclear weapons might have to be contemplated are extremely remote. As long as nuclear weapons exist, NATO will remain a nuclear alliance.
18. The supreme guarantee of the security of the Allies is provided by the strategic nuclear forces of the Alliance, particularly those of the United States; the independent strategic nuclear forces of the United Kingdom and France, which have a deterrent role of their own, contribute to the overall deterrence and security of the Allies.
19. We will ensure that NATO has the full range of capabilities necessary to deter and defend against any threat to the safety and security of our populations. Therefore, we will:
- maintain an appropriate mix of nuclear and conventional forces;
 - maintain the ability to sustain concurrent major joint operations and several smaller operations for collective defence and crisis response, including at strategic distance;
 - develop and maintain robust, mobile and deployable conventional forces to carry out both our Article 5 responsibilities and the Alliance's expeditionary operations, including with the NATO Response Force;
 - carry out the necessary training, exercises, contingency planning and information exchange for assuring our defence against the full range of conventional and emerging security challenges, and provide appropriate visible assurance and reinforcement for all Allies;
 - ensure the broadest possible participation of Allies in collective defence planning on nuclear roles, in peacetime basing of nuclear forces, and in command, control and consultation arrangements;
 - develop the capability to defend our populations and territories against ballistic missile attack as a core element of our collective defence, which contributes to the indivisible security of the Alliance. We will actively seek cooperation on missile defence with Russia and other Euro-Atlantic partners;
 - further develop NATO's capacity to defend against the threat of chemical, biological, radiological and nuclear weapons of mass destruction;
 - develop further our ability to prevent, detect, defend against and recover from cyber-attacks, including by using the NATO planning process to enhance and coordinate national cyber-defence capabilities, bringing all NATO bodies under centralized cyber protection, and better integrating NATO cyber awareness, warning and response with member nations;
 - enhance the capacity to detect and defend against international terrorism, including through enhanced analysis of the threat, more consultations with our partners, and the development of appropriate military capabilities, including to help train local forces to fight terrorism themselves;
 - develop the capacity to contribute to energy security, including protection of critical energy infrastructure and transit areas and lines, cooperation with partners, and consultations among Allies on the basis of strategic assessments and contingency planning;
 - ensure that the Alliance is at the front edge in assessing the security impact of emerging technologies, and that military planning takes the potential threats into account;
 - sustain the necessary levels of defence spending, so that our armed forces are sufficiently resourced;
 - continue to review NATO's overall posture in deterring and defending against the full range of threats to the Alliance, taking into

account changes to the evolving international security environment.

Security through Crisis Management

20. Crises and conflicts beyond NATO's borders can pose a direct threat to the security of Alliance territory and populations. NATO will therefore engage, where possible and when necessary, to prevent crises, manage crises, stabilize post-conflict situations and support reconstruction.
21. The lessons learned from NATO operations, in particular in Afghanistan and the Western Balkans, make it clear that a comprehensive political, civilian and military approach is necessary for effective crisis management. The Alliance will engage actively with other international actors before, during and after crises to encourage collaborative analysis, planning and conduct of activities on the ground, in order to maximise coherence and effectiveness of the overall international effort.
22. The best way to manage conflicts is to prevent them from happening. NATO will continually monitor and analyse the international environment to anticipate crises and, where appropriate, take active steps to prevent them from becoming larger conflicts.
23. Where conflict prevention proves unsuccessful, NATO will be prepared and capable to manage ongoing hostilities. NATO has unique conflict management capacities, including the unparalleled capability to deploy and sustain robust military forces in the field. NATO-led operations have demonstrated the indispensable contribution the Alliance can make to international conflict management efforts.
24. Even when conflict comes to an end, the international community must often provide continued support, to create the conditions for lasting stability. NATO will be prepared and capable to contribute to stabilisation and reconstruction, in close cooperation and consultation wherever possible with other relevant international actors.
25. To be effective across the crisis management spectrum, we will:
 - enhance intelligence sharing within NATO, to better predict when crises might occur, and how they can best be prevented;
 - further develop doctrine and military capabilities for expeditionary operations, including counterinsurgency, stabilization and reconstruction operations;

- form an appropriate but modest civilian crisis management capability to interface more effectively with civilian partners, building on the lessons learned from NATO-led operations. This capability may also be used to plan, employ and coordinate civilian activities until conditions allow for the transfer of those responsibilities and tasks to other actors;
- enhance integrated civilian-military planning throughout the crisis spectrum,
- develop the capability to train and develop local forces in crisis zones, so that local authorities are able, as quickly as possible, to maintain security without international assistance;
- identify and train civilian specialists from member states, made available for rapid deployment by Allies for selected missions, able to work alongside our military personnel and civilian specialists from partner countries and institutions;
- broaden and intensify the political consultations among Allies, and with partners, both on a regular basis and in dealing with all stages of a crisis – before, during and after.

Promoting International Security through Cooperation

Arms Control, Disarmament, and Non-Proliferation

26. NATO seeks its security at the lowest possible level of forces. Arms control, disarmament and non-proliferation contribute to peace, security and stability, and should ensure undiminished security for all Alliance members. We will continue to play our part in reinforcing arms control and in promoting disarmament of both conventional weapons and weapons of mass destruction, as well as non-proliferation efforts:
 - We are resolved to seek a safer world for all and to create the conditions for a world without nuclear weapons in accordance with the goals of the Nuclear Non-Proliferation Treaty, in a way that promotes international stability, and is based on the principle of undiminished security for all.
 - With the changes in the security environment since the end of the Cold War, we have dramatically reduced the number of nuclear weapons stationed in Europe and our reliance on nuclear weapons in NATO strategy. We will seek to create the conditions for further reductions in the future.

- In any future reductions, our aim should be to seek Russian agreement to increase transparency on its nuclear weapons in Europe and relocate these weapons away from the territory of NATO members. Any further steps must take into account the disparity with the greater Russian stockpiles of short-range nuclear weapons.
- We are committed to conventional arms control, which provides predictability, transparency and a means to keep armaments at the lowest possible level for stability. We will work to strengthen the conventional arms control regime in Europe on the basis of reciprocity, transparency and host-nation consent.
- We will explore ways for our political means and military capabilities to contribute to international efforts to fight proliferation.
- National decisions regarding arms control and disarmament may have an impact on the security of all Alliance members. We are committed to maintain, and develop as necessary, appropriate consultations among Allies on these issues.

Open Door

27. NATO's enlargement has contributed substantially to the security of Allies; the prospect of further enlargement and the spirit of cooperative security have advanced stability in Europe more broadly. Our goal of a Europe whole and free, and sharing common values, would be best served by the eventual integration of all European countries that so desire into Euro-Atlantic structures.
- The door to NATO membership remains fully open to all European democracies which share the values of our Alliance, which are willing and able to assume the responsibilities and obligations of membership, and whose inclusion can contribute to common security and stability.

Partnerships

28. The promotion of Euro-Atlantic security is best assured through a wide network of partner relationships with countries and organisations around the globe. These partnerships make a concrete and valued contribution to the success of NATO's fundamental tasks.
29. Dialogue and cooperation with partners can make a concrete contribution to enhancing

international security, to defending the values on which our Alliance is based, to NATO's operations, and to preparing interested nations for membership of NATO. These relationships will be based on reciprocity, mutual benefit and mutual respect.

30. We will enhance our partnerships through flexible formats that bring NATO and partners together – across and beyond existing frameworks:
- We are prepared to develop political dialogue and practical cooperation with any nations and relevant organisations across the globe that share our interest in peaceful international relations.
 - We will be open to consultation with any partner country on security issues of common concern.
 - We will give our operational partners a structural role in shaping strategy and decisions on NATO-led missions to which they contribute.
 - We will further develop our existing partnerships while preserving their specificity.
31. Cooperation between NATO and the United Nations continues to make a substantial contribution to security in operations around the world. The Alliance aims to deepen political dialogue and practical cooperation with the UN, as set out in the UN-NATO Declaration signed in 2008, including through:
- enhanced liaison between the two Headquarters;
 - more regular political consultation; and
 - enhanced practical cooperation in managing crises where both organisations are engaged.
32. An active and effective European Union contributes to the overall security of the Euro-Atlantic area. Therefore the EU is a unique and essential partner for NATO. The two organisations share a majority of members, and all members of both organisations share common values. NATO recognizes the importance of a stronger and more capable European defence. We welcome the entry into force of the Lisbon Treaty, which provides a framework for strengthening the EU's capacities to address common security challenges. Non-EU Allies make a significant contribution to these efforts. For the strategic partnership between NATO and the EU, their fullest involvement in these efforts is essential. NATO and the EU can and should play complementary and mutually reinforcing roles in supporting internatio-

nal peace and security. We are determined to make our contribution to create more favourable circumstances through which we will:

- fully strengthen the strategic partnership with the EU, in the spirit of full mutual openness, transparency, complementarity and respect for the autonomy and institutional integrity of both organisations;
- enhance our practical cooperation in operations throughout the crisis spectrum, from coordinated planning to mutual support in the field;
- broaden our political consultations to include all issues of common concern, in order to share assessments and perspectives;
- cooperate more fully in capability development, to minimise duplication and maximise cost-effectiveness.

33. NATO-Russia cooperation is of strategic importance as it contributes to creating a common space of peace, stability and security. NATO poses no threat to Russia. On the contrary: we want to see a true strategic partnership between NATO and Russia, and we will act accordingly, with the expectation of reciprocity from Russia.

34. The NATO-Russia relationship is based upon the goals, principles and commitments of the NATO-Russia Founding Act and the Rome Declaration, especially regarding the respect of democratic principles and the sovereignty, independence and territorial integrity of all states in the Euro-Atlantic area. Notwithstanding differences on particular issues, we remain convinced that the security of NATO and Russia is intertwined and that a strong and constructive partnership based on mutual confidence, transparency and predictability can best serve our security. We are determined to:

- enhance the political consultations and practical cooperation with Russia in areas of shared interests, including missile defence, counter-terrorism, counter-narcotics, counter-piracy and the promotion of wider international security;
- use the full potential of the NATO-Russia Council for dialogue and joint action with Russia.

35. The Euro-Atlantic Partnership Council and Partnership for Peace are central to our vision of Europe whole, free and in peace. We are firmly committed to the development of friendly

and cooperative relations with all countries of the Mediterranean, and we intend to further develop the Mediterranean Dialogue in the coming years. We attach great importance to peace and stability in the Gulf region, and we intend to strengthen our cooperation in the Istanbul Cooperation Initiative. We will aim to:

- enhance consultations and practical military cooperation with our partners in the Euro-Atlantic Partnership Council;
- continue and develop the partnerships with Ukraine and Georgia within the NATO-Ukraine and NATO-Georgia Commissions, based on the NATO decision at the Bucharest summit 2008, and taking into account the Euro-Atlantic orientation or aspiration of each of the countries;
- facilitate the Euro-Atlantic integration of the Western Balkans, with the aim to ensure lasting peace and stability based on democratic values, regional cooperation and good neighbourly relations;
- deepen the cooperation with current members of the Mediterranean Dialogue and be open to the inclusion in the Mediterranean Dialogue of other countries of the region;
- develop a deeper security partnership with our Gulf partners and remain ready to welcome new partners in the Istanbul Cooperation Initiative.

Reform and Transformation

36. Unique in history, NATO is a security Alliance that fields military forces able to operate together in any environment; that can control operations anywhere through its integrated military command structure; and that has at its disposal core capabilities that few Allies could afford individually.

37. NATO must have sufficient resources – financial, military and human – to carry out its missions, which are essential to the security of Alliance populations and territory. Those resources must, however, be used in the most efficient and effective way possible. We will:

- maximise the deployability of our forces, and their capacity to sustain operations in the field, including by undertaking focused efforts to meet NATO's usability targets;
- ensure the maximum coherence in defence planning, to reduce unnecessary duplication, and to focus our capability development on modern requirements;

- develop and operate capabilities jointly, for reasons of cost-effectiveness and as a manifestation of solidarity;
- preserve and strengthen the common capabilities, standards, structures and funding that bind us together;
- engage in a process of continual reform, to streamline structures, improve working methods and maximise efficiency.

An Alliance for the 21st Century

38. We, the political leaders of NATO, are determined to continue renewal of our Alliance so that

it is fit for purpose in addressing the 21st Century security challenges. We are firmly committed to preserve its effectiveness as the globe's most successful political-military Alliance. Our Alliance thrives as a source of hope because it is based on common values of individual liberty, democracy, human rights and the rule of law, and because our common essential and enduring purpose is to safeguard the freedom and security of its members. These values and objectives are universal and perpetual, and we are determined to defend them through unity, solidarity, strength and resolve.

Vedlegg 2

Lisbon Summit Declaration

Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Lisbon

1. We, the Heads of State and Government of the member countries of the North Atlantic Alliance, have gathered in Lisbon to chart NATO's future course. We reaffirm our commitment to the common vision and shared democratic values embodied in the Washington Treaty, and to the purposes and principles of the United Nations Charter. Based on solidarity, Alliance cohesion and the indivisibility of our security, NATO remains the transatlantic framework for strong collective defence and the essential forum for security consultations and decisions among Allies. NATO's fundamental and enduring purpose is to safeguard the freedom and security of all its members by political and military means. The Alliance must and will continue fulfilling effectively, and always in accordance with international law, three essential core tasks – collective defence, crisis management, and cooperative security – all of which contribute to safeguarding Alliance members.
2. We have adopted a new Strategic Concept that lays out our vision for the Alliance for the next decade: able to defend its members against the full range of threats; capable of managing even the most challenging crises; and better able to work with other organisations and nations to promote international stability. NATO will be more agile, more capable and more cost-effective, and it will continue to serve as an essential instrument for peace. In accordance with the detailed provisions of this Declaration, we have also:
 - decided to enhance NATO's contribution to a comprehensive approach to crisis management as part of the international community's effort and to improve NATO's ability to deliver stabilisation and reconstruction effects;
 - encouraged the Secretary General to continue to work with the European Union High Representative and to report to the Council on the ongoing efforts in time for the NATO Foreign Ministers' meeting in april 2011;
 - invited Russia to deepen its cooperation with us on the areas where we have common interests;
 - agreed to further enhance our existing partnerships and to develop new ones with interested countries and organisations;
 - agreed to continue to review NATO's overall defence and deterrence posture;
 - agreed that, consistent with the Strategic Concept and their commitments under existing arms control treaties and frameworks, Allies will continue to support arms control, disarmament and non-proliferation efforts;
 - decided to develop a missile defence capability to protect all NATO European populations, territory and forces, and invited Russia to cooperate with us;
 - agreed to enhance our cyber defence capabilities;
 - agreed an Action Plan to mainstream United Nations Security Council Resolution 1325 on Women, Peace and Security into NATO-led operations and missions;
 - tasked the development of Political Guidance for the further improvement of our defence capabilities and the military implementation of the new Strategic Concept;
 - agreed the Lisbon package of the Alliance's most pressing capability needs;
 - directed the implementation of a more effective, leaner and affordable Alliance Command Structure, and the consolidation of the NATO Agencies; and
 - tasked the Secretary General and the Council to take forward the reform process in all necessary areas without delay.
3. We express our profound gratitude for the professionalism, dedication and bravery of the more than 143,000 men and women from Allied and partner nations who are deployed on NATO's operations and missions. We owe a deep debt of gratitude to all those who have lost

their lives or been injured during the course of their duties, and we extend our deepest sympathies to their families and loved ones. We pledge to support our veterans. To further advance this important objective, Allies will share, where beneficial, national best practices and lessons learned.

4. As expressed in the Declaration by the Heads of State and Government of the nations contributing to the UN-mandated, NATO-led International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan, our ISAF mission in Afghanistan remains the Alliance's key priority, and we welcome the important progress that has been made. Afghanistan's security and stability are directly linked with our own security. In meeting with President Karzai, all our 21 partners in ISAF, the United Nations, the European Union, the World Bank and Japan, we reaffirm our long-term commitment to Afghanistan, as set out in our strategic vision agreed at the Bucharest Summit and reaffirmed at the Strasbourg/Kehl Summit. We welcome the valuable and increased contributions made by our ISAF partners and would welcome further contributions. We are entering a new phase in our mission. The process of transition to full Afghan security responsibility and leadership in some provinces and districts is on track to begin in early 2011, following a joint Afghan and NATO/ISAF assessment and decision. Transition will be conditions-based, not calendar-driven, and will not equate to withdrawal of ISAF-troops. Looking to the end of 2014, Afghan forces will be assuming full responsibility for security across the whole of Afghanistan. Through our enduring partnership with the Government of the Islamic Republic of Afghanistan, we reaffirm our long-term commitment to a better future for the Afghan people.
5. We remain steadfast in our commitment to regional stability and security throughout the Balkans region. KFOR remains in Kosovo on the basis of United Nations Security Council Resolution 1244 to support a stable, peaceful and multi-ethnic environment, cooperating with all relevant actors, in particular the European Union Rule of Law Mission in Kosovo (EULEX), and the Kosovo Police, in accordance with NATO agreed decisions and procedures. We welcome the progress made by the Kosovo Security Force, under NATO's close supervision, and the Kosovo Police, and commend them for their readiness and growing capability to implement their security tasks and responsibilities. Reflecting the improving security situation, KFOR is moving towards a smaller, more flexible, deterrent presence. We expect this process of transition to a deterrent posture, implying further troop reductions, to continue as fast as conditions allow, and will keep it under political review. KFOR's capability to carry out its mission throughout the transition process will be maintained.
6. The Alliance is also contributing to peace and security through other operations and missions:
 - Operation Active Endeavour (OAE), our Article 5 maritime operation in the Mediterranean, is making a significant contribution to the fight against terrorism.
 - Operation Ocean Shield off the Horn of Africa demonstrates NATO's commitment to contribute to the sustained comprehensive international effort to help counter piracy and armed robbery at sea.
 - At the request of the African Union (AU), we are providing support to its mission in Somalia and the development of its long-term peacekeeping capabilities, including the African Stand-by Force. At the request of the UN Secretary-General, we are also escorting UN chartered vessels in support of the African Union Mission in Somalia.
 - The NATO Training Mission in Iraq (NTM-I) demonstrates the Alliance's support for the Government and people of Iraq. We stand ready to consider requests for further training. We also stand ready to advance our partnership with Iraq through the Structured Cooperation Framework.
7. We welcome the 10th Anniversary of UNSCR 1325 on Women, Peace and Security. Guided by the Policy that we developed together with our Partners in the Euro Atlantic Partnership Council, we have already taken significant steps to implement it and its related Resolutions. We have today endorsed an Action Plan to mainstream the provisions of UNSCR 1325 into our current and future crisis management and operational planning, into Alliance training and doctrine, and into all relevant aspects of the Alliance's tasks. We are committed to the implementation of this Policy and Action Plan as an integral part of our work to improve the Alliance's effectiveness, and today we endorsed recommendations to this end. We have tasked the Council to provide a progress report to our Foreign Ministers in December 2011 and at the next Summit.

8. Our operational experience has taught us that military means, although essential, are not enough on their own to meet the many complex challenges to our security. Both within and outside the Euro-Atlantic area, NATO must work with other actors to contribute to a comprehensive approach that effectively combines political, civilian and military crisis management instruments. Its effective implementation requires all actors to contribute in a concerted effort, based on a shared sense of responsibility, openness and determination, and taking into account their respective strengths, mandates and roles, as well as their decision-making autonomy.
9. A number of important principles and lessons have been identified and these should be taken into account as the Alliance approaches the next phase of development of its contribution to an effective comprehensive approach by the international community. As a general rule, elements of stabilisation and reconstruction are best undertaken by those actors and organisations that have the relevant expertise, mandate, and competence. However, there can be circumstances which may hamper other actors from undertaking these tasks, or undertaking them without support from NATO. Based on the detailed political guidance which we have endorsed at this Summit, the Alliance must, therefore, have the ability to plan for, employ, and coordinate civilian as well as military crisis management capabilities that nations provide for agreed Allied missions. To improve NATO's contribution to a comprehensive approach and its ability to contribute, when required, to stabilisation and reconstruction, we have agreed to form an appropriate but modest civilian capability to interface more effectively with other actors and conduct appropriate planning in crisis management, as addressed in the political guidance mentioned above. We have also noted the progress achieved in the implementation of the Comprehensive Approach Action Plan agreed at our 2008 Bucharest Summit, and have tasked the Council to update this Action Plan before Foreign Ministers meet in april 2011.
10. We are committed to strong and productive cooperation between NATO and the United Nations. We welcome the strengthened practical cooperation following the Joint Declaration on UN/NATO Secretariat Cooperation of september 2008. We aim to deepen this practical cooperation and further develop our political dialogue on issues of common interest, including through enhanced liaison, more regular political consultation, and enhanced practical cooperation in managing crises where both organisations are engaged.
11. NATO and the European Union (EU) share common values and strategic interests, and are working side by side in crisis management operations. We are therefore determined to improve the NATO-EU strategic partnership, as agreed by our two organisations. We welcome the recent initiatives from several Allies and the ideas proposed by the Secretary General. Building on these initiatives and on the guidance provided by the new Strategic Concept, we encourage the Secretary General to continue to work with the EU High Representative and to report to the Council on the ongoing efforts in time for the NATO Foreign Ministers' meeting in april 2011.
12. The Organisation for Security and Cooperation in Europe (OSCE) is an important regional security organisation and a forum for dialogue on issues relevant to Euro Atlantic security, as demonstrated by the Corfu Process. Encompassing the political/military, economic/environmental, and human dimensions, the OSCE plays an important role in promoting security and cooperation. We aim to further enhance the Alliance's cooperation with the OSCE, both at the political and operational level, in particular in areas such as conflict prevention and resolution, post-conflict rehabilitation, and in addressing new security threats. As we celebrate the 20th anniversary of the Paris Charter, we look forward to the OSCE Summit in Astana, Kazakhstan, on 1-2 December 2010.
13. In accordance with Article 10 of the Washington Treaty, NATO's door will remain open to all European democracies which share the values of our Alliance, which are willing and able to assume the responsibilities and obligations of membership, which are in a position to further the principles of the Treaty, and whose inclusion can contribute to the security of the North Atlantic area.
14. We reiterate the agreement at our 2008 Bucharest Summit to extend an invitation to the former Yugoslav Republic of Macedonia as soon as a mutually acceptable solution to the name issue has been reached within the framework of the UN, and urge intensified efforts towards that end. We will continue to support and assist the reform efforts of the Government of the former Yugoslav Republic of Macedonia³. We

³ Turkey recognises the Republic of Macedonia with its constitutional name.

welcome the former Yugoslav Republic of Macedonia's increased contribution to ISAF.

15. In the strategically important Western Balkans region, democratic values, regional cooperation and good neighbourly relations are important for lasting peace and stability. We will continue to actively support Euro-Atlantic aspirations in this region.
16. We welcome the considerable progress that Montenegro has made on its road to Euro-Atlantic integration and its contribution to security in the region and beyond, including through its participation in ISAF. Its active engagement in the Membership Action Plan (MAP) process demonstrates Montenegro's firm commitment to join the Alliance. We look forward to the successful implementation of its first Annual National Programme and will continue, through the MAP, to support Montenegro's continuing efforts to reform.
17. We fully support the membership aspiration of Bosnia and Herzegovina. We welcome the orderly conduct of elections in October 2010; progress on reform; its ongoing efforts to destroy surplus arms and munitions; and its contribution to international security, including through its new ISAF commitment. In accordance with the Statement by our Foreign Ministers in December 2009, we encourage Bosnia and Herzegovina's political leaders to work together to re-double their efforts to improve further the efficiency and self-reliance of state-level institutions and to advance essential reform priorities. We reaffirm the decision taken by NATO Foreign Ministers in Tallinn in april 2010 to invite Bosnia and Herzegovina to join the Membership Action Plan, authorizing the Council to accept Bosnia and Herzegovina's first Annual National Programme under the MAP only when all immovable defence properties identified as necessary for future defence purposes have been officially registered as the state property of Bosnia and Herzegovina, for use by the country's Ministry of Defence. The Alliance would welcome Bosnia and Herzegovina accelerating the process of achieving its Euro-Atlantic aspiration. For our part, we will continue to provide technical assistance to Bosnia and Herzegovina's reform efforts, including to aid necessary progress for commencing MAP.
18. We welcome, and continue to support, the Government of Serbia's stated commitment to Serbia's Euro-Atlantic integration. We welcome the increasing cooperation between NATO and Serbia. We reiterate our openness to Serbia's further aspirations, including taking advantage of NATO's partnership opportunities for political consultation and practical cooperation. We call upon Serbia to maintain its efforts with a view to fully cooperating with the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) in order to achieve additional positive results, the most critical issue being the arrest of the remaining fugitives, and their transfer to the ICTY.
19. We call upon Serbia to support further efforts towards the consolidation of peace and stability in Kosovo. We urge both to take full advantage of the opportunities offered by the European Union-facilitated dialogue between them, which was welcomed in the United Nations General Assembly Resolution of 9 september 2010 as a contribution towards peace, security and stability in the region. We encourage progress in consolidating the rule of law. We welcome progress and encourage further efforts to protect ethnic minorities and communities, as well as historical and religious sites in Kosovo.
20. Stability and successful political and economic reform in Georgia and Ukraine are important to Euro-Atlantic security. We will continue and develop the partnerships with these countries taking into account the Euro-Atlantic aspiration or orientation of each of the countries.
21. At the 2008 Bucharest Summit we agreed that Georgia will become a member of NATO and we reaffirm all elements of that decision, as well as subsequent decisions. We will foster political dialogue and practical cooperation with Georgia, including through the NATO-Georgia Commission and the Annual National Programme. We strongly encourage and actively support Georgia's continued implementation of all necessary reforms, particularly democratic, electoral and judicial reforms, as well as security and defence sector reforms, in order to advance its Euro-Atlantic aspirations. We welcome the recent opening of the NATO Liaison Office in Georgia which will help in maximising our assistance and support for the country's reform efforts. We welcome Georgia's important contributions to NATO operations, in particular to ISAF. We reiterate our continued support for the territorial integrity and sovereignty of Georgia within its internationally recognised borders. We encourage all participants in the Geneva talks to play a constructive role as well as to continue working

closely with the OSCE, UN and the EU to pursue peaceful conflict resolution in the internationally-recognised territory of Georgia. We continue to call on Russia to reverse its recognition of the South Ossetia and Abkhazia regions of Georgia as independent states.

22. A stable, democratic and economically prosperous Ukraine is an important factor for Euro-Atlantic security. Recognising the sovereign right of each nation to freely choose its security arrangements, we respect Ukraine's policy of «non-bloc» status. NATO remains committed to providing the relevant assistance to Ukraine for the implementation of wide-ranging domestic reforms. We welcome the Ukrainian Government's commitment to continue to pursue fully Ukraine's Distinctive Partnership with NATO, including through high-level political dialogue in the NATO-Ukraine Commission, and reform and practical cooperation through the Annual National Programme, and in this context, we recall that NATO's door remains open, as stated in the Bucharest Summit decision. We remain convinced that mutually beneficial cooperation between NATO and Ukraine will continue to be of key importance for peace and security in the Euro-Atlantic area and beyond, and appreciate the constructive role Ukraine plays in this respect, including through its participation in NATO-led operations. We welcome Ukraine's interest in developing new areas of cooperation.
23. NATO-Russia cooperation is of strategic importance, as reflected by today's meeting of the NATO-Russia Council (NRC) at the level of Heads of State and Government in Lisbon. In light of common security interests, we are determined to build a lasting and inclusive peace, together with Russia, in the Euro-Atlantic Area. We need to share responsibility in facing up to common challenges, jointly identified. We want to see a true strategic partnership between NATO and Russia, and we will act accordingly, with the expectation of reciprocity from Russia. We recommit ourselves to the goals, principles and commitments which underpin the NRC. On this firm basis, we urge Russia to meet its commitments with respect to Georgia, as mediated by the European Union on 12 august and 8 september 2008⁴. Over the past year, NATO-Russia cooperation has progressed and produced notable results.

We welcome, in particular, the completion of the Joint Review of 21st Century Common Security Challenges, which has identified practical cooperation projects on Afghanistan, including counter-narcotics; non-proliferation of weapons of mass destruction and their means of delivery; counter-piracy; counter-terrorism; and disaster response. We also welcome the new extended arrangements offered by Russia to facilitate ISAF transit to and from Afghanistan. We are actively pursuing cooperation with Russia on missile defence, including through the resumption of theatre missile defence exercises. We will also want to discuss in the NRC a range of other topics, including Afghanistan; implementing OSCE principles; military deployments, including any that could be perceived as threatening; information sharing and transparency on military doctrine and posture, as well as the overall disparity in short-range nuclear weapons; arms control; and other security issues. We look forward to discussing all these matters in the NRC, which is a forum for political dialogue at all times and on all issues, including where we disagree. Our dialogue and cooperation with Russia also help us to resolve differences by building trust, mutual confidence, transparency, predictability and mutual understanding.

24. Partnerships enhance Euro-Atlantic and wider international security and stability; can provide frameworks for political dialogue and regional cooperation in the field of security and defence; contribute to strengthening our common values; and are essential to the success of many of our operations and missions. They enable us to share expertise; support broader reform; promote transparency, accountability and integrity in the defence sector; train and assist our partners in developing their own capabilities; and prepare interested nations for membership in NATO. They are also important in addressing emerging, and continuing, trans-national challenges such as proliferation, terrorism, maritime-, cyber- and energy security.
25. We remain committed to further developing political dialogue and practical cooperation with our partners. In doing so, we will carry forward the important achievements of NATO's partnerships policy and continue to respect the specificity of our existing multilateral partnerships:

- The Euro-Atlantic Partnership Council (EAPC) and Partnership for Peace (PfP)

⁴ As complemented by President Sarkozy's letter dated 16 august 2008 and subsequent correspondence on this issue.

- are central to our vision of a Europe whole, free and at peace. We reiterate our commitment to further develop the EAPC / PfP as the essential framework for substantive political dialogue and practical cooperation, including enhanced military interoperability, and will continue to develop policy initiatives;
- Peace and stability in the Mediterranean region are essential for Euro-Atlantic security. We intend to further develop the Mediterranean Dialogue (MD) by raising its political and practical dimensions, in order to build mutual confidence and to deal together with the common security challenges in this region;
 - We welcome the progress achieved in the framework of the Istanbul Cooperation Initiative (ICI) since its establishment in 2004. NATO and ICI countries have intensified political consultations and enhanced practical cooperation in various areas. We look forward to working with ICI partners with a view to further developing and strengthening this Initiative; and
 - NATO's relationships with other partners across the globe are expanding and deepening, reflecting common goals in the area of security.
26. NATO's partnership mechanisms have evolved substantially over the past 20 years and they, like NATO itself, would benefit from a focused reform effort to make our dialogue and cooperation more meaningful, and to enhance the strategic orientation of our cooperation through a better assessment of the cooperation activities conducted with partners. To this end, we will:
- streamline NATO's partnership tools in order to open all cooperative activities and exercises to our partners and to harmonise our partnership programmes;
 - better engage with our partners across the globe who contribute significantly to security, and reach out to relevant partners to build trust, increase transparency and develop practical cooperation;
 - develop flexible formats to discuss security challenges with our partners and enhance existing fora for political dialogue; and
 - build on improvements in NATO's training mechanisms (including the NATO Training Cooperation Initiative) and consider methods to enhance individual partner's ability to build capacity.
27. We have tasked the Council to develop a more efficient and flexible partnership policy for the april 2011 Foreign Ministers' meeting in Berlin, while continuing to implement agreed measures expeditiously. We will consult with all interested partners on the development and implementation of this policy to ensure their full ownership.
28. We greatly value the contributions made by partner countries to our operations and missions. These contributions demonstrate our partners' commitment, alongside NATO, to promote international security and stability. We have today tasked the Council to consult with partners and, building on lessons learned and reinforcing the habit of cooperation established through KFOR and ISAF, to review the Political-Military Framework for NATO-led PfP Operations, in order to update how we work together and shape decisions with partner countries on the operations and missions to which they contribute; this work should be completed in time for the meeting of NATO Defence Ministers in June 2011, with a progress report for Foreign Ministers in april 2011.
29. Security and stability in the Black Sea region continue to be important for Euro-Atlantic security. We welcome the progress in consolidating regional cooperation and ownership, through effective use of existing initiatives and mechanisms, based on transparency, complementarity and inclusiveness. We encourage these efforts and stand ready to support them, as appropriate, based on regional priorities and dialogue and cooperation among the Black Sea countries and with the Alliance.
30. Our Strategic Concept underscores our commitment to ensuring that NATO has the full range of capabilities necessary to deter and defend against any threat to the safety of our populations and the security of our territory. To that end, NATO will maintain an appropriate mix of conventional, nuclear, and missile defence forces. Missile defence will become an integral part of our overall defence posture. Our goal is to bolster deterrence as a core element of our collective defence and contribute to the indivisible security of the Alliance. We have tasked the Council to continue to review NATO's overall posture in deterring and defending against the full range of threats to the Alliance, taking into account changes in the evolving international security environment. This comprehensive review should be undertaken

by all Allies on the basis of deterrence and defence posture principles agreed in the Strategic Concept, taking into account WMD and ballistic missile proliferation. Essential elements of the review would include the range of NATO's strategic capabilities required, including NATO's nuclear posture, and missile defence and other means of strategic deterrence and defence. This only applies to nuclear weapons assigned to NATO.

31. Consistent with the Strategic Concept and their commitments under existing arms control treaties and frameworks, Allies will continue to support arms control, disarmament and non-proliferation efforts. We are resolved to seek a safer world for all and create the conditions for a world without nuclear weapons in accordance with the goal of the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT). We welcome the conclusion of the New START Treaty and look forward to its early ratification and entry into force. With the changes in the security environment since the end of the Cold War, we have dramatically reduced the number of nuclear weapons stationed in Europe and our reliance on nuclear weapons in NATO strategy. We will seek to create the conditions for further reductions in the future. We are committed to conventional arms control, which provides predictability, transparency, and a means to keep armaments at the lowest possible level for security. We will work to strengthen the conventional arms control regime in Europe on the basis of reciprocity, transparency, and host nation consent. In order to maintain, and develop further, appropriate consultations among Allies on these issues, we task the Council to establish a Committee to provide advice on WMD control and disarmament in the context of the review above, taking into account the role of the High Level Task Force (HLTF).
32. The Alliance reaffirms its continued commitment to the CFE Treaty Regime with all its elements. Although agreement has not yet been reached on how to strengthen and modernise the arms control regime for the 21st Century, we welcome progress to date and encourage the 36 participating nations, on an equal footing, including all Allies and CFE States Parties, to redouble efforts to conclude a principles-based framework to guide negotiations in 2011. Building on the CFE Treaty of 1990, the Agreement on Adaptation of 1999, and existing political commitments, our goal would be to take a significant step toward ensuring the continued viability of conventional arms control in Europe and strengthening our common security. We look forward to making concrete progress toward this end this year. The results of our work in the coming weeks and months will guide our future decisions on continued implementation of CFE obligations, given that, as we said at the Strasbourg/Kehl Summit, the current situation, where NATO CFE Allies implement the Treaty while Russia does not, cannot continue indefinitely.
33. We continue to be concerned about the proliferation of weapons of mass destruction (WMD). We recall our Declaration at Strasbourg/Kehl and the United Nations Security Council's serious concern with Iran's nuclear programme, and call upon Iran to comply fully and without delay with all relevant UNSCRs. In this context, we welcome the resumption of talks between the P5+1 and Iran. We are also deeply concerned by the nuclear programme of the Democratic People's Republic of Korea and call on it to comply fully with UNSCRs 1718 and 1874, and relevant international obligations.
34. We call for universal adherence to, and compliance with, the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) and to the additional protocol to the International Atomic Energy Agency Safeguard Agreement, and call for full implementation of UNSCR 1540. We will continue to implement NATO's Strategic-Level Policy for Preventing the Proliferation of WMD and Defending Against Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Threats. We task the Council to assess and report, before the meeting of Defence Ministers in June 2011, on how NATO can better counter the proliferation of WMD and their means of delivery.
35. With our vision of a Euro-Atlantic area at peace, the persistence of protracted regional conflicts in South Caucasus and the Republic of Moldova continues to be a matter of great concern for the Alliance. We urge all parties to engage constructively and with reinforced political will in peaceful conflict resolution, and to respect the current negotiation formats. We call on them all to avoid steps that undermine regional security and stability. We remain committed in our support of the territorial integrity, independence and sovereignty of Armenia, Azerbaijan, Georgia and the Republic of Moldova, and will also continue to support efforts towards a peaceful settlement of these regional conflicts, taking into account these principles.

36. The threat to NATO European populations, territory and forces posed by the proliferation of ballistic missiles is increasing. As missile defence forms part of a broader response to counter this threat, we have decided that the Alliance will develop a missile defence capability to pursue its core task of collective defence. The aim of a NATO missile defence capability is to provide full coverage and protection for all NATO European populations, territory and forces against the increasing threats posed by the proliferation of ballistic missiles, based on the principles of the indivisibility of Allied security and NATO solidarity, equitable sharing of risks and burdens, as well as reasonable challenge, taking into account the level of threat, affordability and technical feasibility, and in accordance with the latest common threat assessments agreed by the Alliance.
37. To this end, we have decided that the scope of NATO's current Active Layered Theatre Ballistic Missile Defence (ALTBMD) programme's command, control and communications capabilities will be expanded beyond the protection of NATO deployed forces to also protect NATO European populations, territory and forces. In this context, the United States European Phased Adaptive Approach is welcomed as a valuable national contribution to the NATO missile defence architecture, as are other possible voluntary contributions by Allies. We have tasked the Council to develop missile defence consultation, command and control arrangements by the time of the March 2011 meeting of our Defence Ministers. We have also tasked the Council to draft an action plan addressing steps to implement the missile defence capability by the time of the June 2011 Defence Ministers' meeting.
38. We will continue to explore opportunities for missile defence co-operation with Russia in a spirit of reciprocity, maximum transparency and mutual confidence. We reaffirm the Alliance's readiness to invite Russia to explore jointly the potential for linking current and planned missile defence systems at an appropriate time in mutually beneficial ways. NATO missile defence efforts and the United States European Phased Adaptive Approach provide enhanced possibilities to do this. We are also prepared to engage with other relevant states, on a case by case basis, to enhance transparency and confidence and to increase missile defence mission effectiveness.
39. Instability or conflict beyond NATO borders can directly threaten Alliance security, including by fostering extremism, terrorism, and transnational illegal activities such as trafficking in arms, narcotics and people. Terrorism in particular poses a real and serious threat to the security and safety of the Alliance and its members. All acts of terrorism are criminal and unjustifiable, irrespective of their motivations or manifestations. We will continue to fight this scourge, individually and collectively, in accordance with international law and the principles of the UN Charter. In accordance with the Strategic Concept, we will continue to enhance both the political and the military aspects of NATO's contribution to deter, defend, disrupt and protect against this threat including through advanced technologies and greater information and intelligence sharing. We reiterate our continued commitment to dialogue and practical cooperation with our partners in this important area. We deplore all loss of life and extend our sympathies to the victims of terrorism. What they suffer is a visible demonstration of the evil of terrorism and should help mobilise civil society against it.
40. Cyber threats are rapidly increasing and evolving in sophistication. In order to ensure NATO's permanent and unfettered access to cyberspace and integrity of its critical systems, we will take into account the cyber dimension of modern conflicts in NATO's doctrine and improve its capabilities to detect, assess, prevent, defend and recover in case of a cyber attack against systems of critical importance to the Alliance. We will strive in particular to accelerate NATO Computer Incident Response Capability (NCIRC) to Full Operational Capability (FOC) by 2012 and the bringing of all NATO bodies under centralised cyber protection. We will use NATO's defence planning processes in order to promote the development of Allies' cyber defence capabilities, to assist individual Allies upon request, and to optimise information sharing, collaboration and interoperability. To address the security risks emanating from cyberspace, we will work closely with other actors, such as the UN and the EU, as agreed. We have tasked the Council to develop, drawing notably on existing international structures and on the basis of a review of our current policy, a NATO in-depth cyber defence policy by June 2011 and to prepare an action plan for its implementation.

41. A stable and reliable energy supply, diversification of routes, suppliers and energy resources, and the interconnectivity of energy networks, remain of critical importance. The Alliance will continue to consult on the most immediate risks in the field of energy security in accordance with decisions at previous Summits and in line with our new Strategic Concept. We will further develop the capacity to contribute to energy security, concentrating on areas, agreed at Bucharest, where NATO can add value. In advancing our work, we will enhance consultations and cooperation with partners and other international actors, as agreed, and integrate, as appropriate, energy security considerations in NATO's policies and activities. We task the Council to prepare an interim report on the progress achieved in the area of energy security for the Foreign Ministers' meeting in December 2011, and a further report for consideration at our next Summit.
42. Key environmental and resource constraints, including health risks, climate change, water scarcity and increasing energy needs will further shape the future security environment in areas of concern to NATO and have the potential to significantly affect NATO planning and operations.
43. Having adopted a new Strategic Concept, we have tasked the Council to develop Political Guidance for the continuing transformation of our defence capabilities and forces and the military implementation of our new Strategic Concept for approval by Defence Ministers at their meeting in March 2011.
44. We reaffirm our resolve to continue to provide the resources, including the forces and capabilities required to perform the full range of Alliance missions. Particularly in light of these difficult economic times, we must exercise the utmost financial responsibility over defence spending. We are determined to pursue reform and defence transformation and continue to make our forces more deployable, sustainable, interoperable, and thus more usable. We will ensure that the Alliance is effective and efficient. In this context, we welcome the outcome of the France-United Kingdom Summit on 2 november 2010 which will reinforce their security and defence cooperation by introducing innovative methods of pooling and sharing. We believe that such bilateral reinforcements of European capabilities will contribute to NATO's overall capabilities.
45. We have endorsed the Lisbon package of the Alliance's most pressing capability needs and thereby provided a renewed focus and mandate to ensure these critical capabilities are delivered within agreed budgetary ceilings and in accordance with the Alliance's defence planning process. The Lisbon package will help the Alliance to:
- Meet the demands of ongoing operations – including through developing further capabilities to counter improvised explosive devices, and the greater use of collective logistics for medical support and other operational requirements.
 - Face current, evolving and emerging challenges – including through expanding the current theatre missile defence programme, and defending against cyber attacks.
 - Acquire key enabling capabilities – including information systems for more effective decision-making and command and control, and improved arrangements for sharing intelligence.
46. We have tasked the Council, in time for the meeting of NATO Defence Ministers in March 2011, to conduct further conceptual work on multinational approaches and other innovative ways of cost-effective capability development. We welcome cooperation with the EU, as agreed. Together, and avoiding unnecessary duplication, we will continue to address common shortfalls, which include the areas of countering improvised explosive devices, providing medical support and increasing the availability of heavy-lift helicopters.
47. The NATO Response Force (NRF) provides a rapidly deployable, credible force for collective defence and crisis operations, as well as a visible assurance to all Allies of NATO's cohesion and commitment to deterrence and collective defence, including through planning, training and exercises. We welcome the more flexible structure adopted for the NRF, which continues to be a vehicle for pursuing transformation and capability development for NATO and nations.
48. The essential core tasks identified in our new Strategic Concept will require that we continue to adapt our Alliance. This calls for an ambitious and coherent package of reform measures, building upon those already introduced, including review of the NATO Command Structure and Agencies Reform, comprehensive Resource Management Reform, and Headquarters Reform, which should also take into consideration the move into the new Headquarters building. We underline our strong support for

the Secretary General's initiatives to streamline NATO's civilian and military structures and to improve the management of NATO's resources.

49. We have agreed a framework for a new NATO Command Structure, which will be more effective, leaner and affordable. It will also be more agile, flexible, and better able to deploy on operations, including Article 5 contingencies and providing visible assurance. The new structure represents a significant reduction in the number of headquarters and a manpower saving of 35%, representing almost 5,000 posts, or more, if and where possible. It will have a new relationship with our national headquarters, and will also ensure a regional focus. A final decision on a new NATO Command Structure, including its geographic footprint, will be taken no later than June 2011, and we have tasked the Secretary General to prepare proposals to this end.
50. For the NATO Headquarters, we welcomed progress towards a structure and organisation which can best deliver informed timely advice for our consensual decision-making. We welcome the reform of intelligence support, and the Secretary General's initiative on emerging security challenges. His review of personnel requirements will also be key in achieving demonstrable increased effectiveness, efficiency and savings. In the coming months, we look forward to further improvements, including co-location of military and civilian staff wherever possible, on a functional basis, to achieve more coherent advice to shape Alliance decisions.
51. NATO's Agencies are making a valuable contribution to addressing the Alliance's most pressing capability needs. We have approved the consolidation and rationalisation of the functions and programmes of the NATO Agencies into three Agencies, and task the Council to prepare a plan for implementing this reform, with a view to achieving improved governance, demonstrable increased effectiveness, efficiency and savings, focusing on outputs, taking into account the specific needs of multinational programmes, for approval by Defence Ministers in March 2011. The plan should include a quantified target for savings, while preserving capability and service delivery, in particular support to operations. Agreed proposals should then be swiftly implemented. A decision

on the recommended major geographic footprints⁵ will be presented to Defence Ministers at the March 2011 Ministerial, with the finalised geographic footprints presented for decision by the June 2011 Ministerial.

52. Resource reform will underpin our broader transformation efforts. As responsible and reliable Allies, we are committed to reforming the way in which NATO's common funded resources are managed. Accordingly, we welcome progress in this area. The implementation of improved financial management, accountability and oversight is an essential element of comprehensive resource management reform. This ensures a clear proactive and continuous process to balance resources and requirements in order to sustain more efficiently the Alliance's integrated structures, support our commitment to operations, and deliver our highest strategic priorities.
53. We task the Secretary General and the Council to take forward the reform process in all necessary areas without delay, including the implementation of: Reviews of the Agencies and NATO Command Structure; comprehensive Resource Management Reform; Headquarters Reform, including the new Headquarters project; and an end-to-end rationalisation review of all structures engaged in NATO capability development. We further task the Council to report back to Defence Ministers by March 2011 and subsequent Defence Ministers' meetings, on progress on this package of measures and possible additional steps necessary to ensure an Alliance capable of delivering on our new Strategic Concept.
54. We express our appreciation for the gracious hospitality extended to us by the Government of Portugal. At our meeting in Lisbon, we have set a clear course for NATO's next decade. NATO will remain an essential source of stability in an uncertain and unpredictable world. With its new Strategic Concept, NATO will be more effective, more engaged, more efficient, and better able to address the 21st century security challenges. We will meet again in the United States in 2012 to review progress.

⁵ Including location of the Agencies' Headquarters.

Vedlegg 3**NATO-Russia Council Joint Statement**

at the meeting of the NATO-Russia Council held in Lisbon on 20 november 2010

We, the Heads of State and Government of the NATO-Russia Council, met today in Lisbon and affirmed that we have embarked on a new stage of cooperation towards a true strategic partnership.

We reaffirmed all the goals, principles and commitments set forth in the Founding Act, the Rome Declaration and the OSCE 1999 Charter for European Security, including the 'Platform for Cooperative Security', and recognised that the security of all states in the Euro-Atlantic community is indivisible, and that the security of NATO and Russia is intertwined. We will work towards achieving a true strategic and modernised partnership based on the principles of reciprocal confidence, transparency, and predictability, with the aim of contributing to the creation of a common space of peace, security and stability in the Euro-Atlantic area. The NRC member states will refrain from the threat or use of force against each other as well as against any other state, its sovereignty, territorial integrity or political independence in any manner inconsistent with the United Nations Charter and with the Declaration of Principles Guiding Relations Between Participating States contained in the Helsinki Final Act.

The NRC member states are committed to working as 29 equal partners in order to fulfil the tremendous potential of the NATO-Russia Council through the continued development of their political dialogue and practical cooperation based on their shared interests. We underscore that the NRC is a forum for political dialogue at all times and on all issues, including where we disagree. We are determined to make full use of the NRC mechanism for consultation, consensus-building, cooperation, joint decision and joint action on a wide spectrum of security issues in the Euro-Atlantic region. We all agree that the NRC member states can benefit from visionary and transparent policies aiming at strengthening security and stability in the Euro-Atlantic area, including through existing institutions and instruments. We strongly support the revitalisation and modernisation of the conventional arms control regime in

Europe and are ready to continue dialogue on arms control, disarmament and non-proliferation issues of interest to the NRC. We welcome the conclusion of the New START Treaty and look forward to its early ratification and entry into force. The NRC member states are resolved to seek a safer world for all and to create the conditions for a world without nuclear weapons, in accordance with the goals of the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT), in a way that promotes international stability, and based on the principle of undiminished security for all.

Today, we have endorsed the Joint Review of 21st Century Common Security Challenges, which was launched a year ago. We share common important interests and face common challenges. On that basis, we have identified concrete practical cooperation activities.

We agreed to discuss pursuing missile defence cooperation. We agreed on a joint ballistic missile threat assessment and to continue dialogue in this area. The NRC will also resume Theatre Missile Defence Cooperation. We have tasked the NRC to develop a comprehensive Joint Analysis of the future framework for missile defence cooperation. The progress of this Analysis will be assessed at the June 2011 meeting of NRC Defence Ministers.

We underlined the importance of international efforts in support of the Afghan Government and in promoting regional peace and stability. In that context, the revised arrangements aimed at further facilitating railway transit of non-lethal ISAF goods through Russian territory are of particular value. Building on the success generated by the NRC Project on Counter-Narcotics Training, we welcome the inclusion of Pakistan as a participant country along with Afghanistan, Kazakhstan, the Kyrgyz Republic, Tajikistan, Turkmenistan and Uzbekistan, and we have agreed to expand the scope of the Project to provide further direct assistance to institutional capacity-building, in close consultation with the governments providing trainees. Additionally, with the aim of contri-

buting to the ability of the Afghan Air Force to operate its helicopter fleet more efficiently, we have also tasked the development of an NRC Helicopter maintenance Trust Fund in 2011.

On counter-terrorism, the NRC will strengthen its cooperation, including through jointly developing technology to detect explosives,⁶ countering terrorist threats to civil aviation⁷ and exchanging information on terrorism. The Russian Federation confirmed its interest in resuming

its support to NATO's counter-terrorist operation «Active Endeavour» in the Mediterranean Sea.

As piracy and armed robbery at sea continue to pose a significant and growing threat to maritime security, the NRC member states will expand existing tactical level co-operation, including through joint training and exercises.

We will build on our improved relations to help solve the issues where our views differ. Based upon our joint cooperation agenda, we, the NRC Heads of State and Government, have agreed to further broaden and deepen NATO-Russia dialogue and practical cooperation and bolster a NATO-Russia partnership that enhances security for all in the Euro-Atlantic area and beyond.

⁶ STANDEX («Stand-off Explosive Detection»)

⁷ CAI – Cooperative Airspace Initiative

Vedlegg 4

Declaration by the Heads of State and Government of the Nations contributing to the UN-mandated, NATO-led International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan

Introduction

1. We, the nations contributing to ISAF, reaffirm our enduring commitment to Afghanistan's security and stability, which are directly linked with our own security. We remain resolute in supporting Afghanistan as its security institutions take on increasing responsibility. Today we recognise the progress that has enabled this evolution toward transition and durable partnership, while we continue our efforts to counter those who aim to destabilise Afghanistan. Our UN-mandated mission in Afghanistan, which is at the request of the Afghan Government remains the Alliance's key priority. It is helping to lay the foundations for long term security, stability and prosperity in an Afghanistan respectful of human rights, that will never again become a safe haven for terrorists and terrorism. We confirm our shared long-term commitment and our support for enhanced Afghan leadership, a comprehensive approach, and strong regional engagement as set out in our Strategic Vision at Bucharest and reaffirmed at Strasbourg/Kehl. We pay tribute to those who have lost their lives and recognise the enormous sacrifices of all those working to make that vision a reality.

A New Phase

2. Achieving success is a long-term joint endeavour in partnership with the Government and people of Afghanistan. While Afghanistan still faces significant security, political, economic, and development challenges, together we have created new momentum. Based on the progress we have made, ISAF and the Government of Afghanistan are entering a new phase of our joint effort, which allows us to:

- help set the conditions for irreversible transition to full Afghan security responsibility and leadership. The process of transition in some provinces and districts is on track to begin in early 2011, following a joint Afghan and NATO/ISAF assessment and decision. We reaffirm our support for President Karzai's objective for the Afghan National Security Forces to lead and conduct security operations in all provinces by the end of 2014.
- strongly welcome the long-term partnership that has been announced today between NATO and Afghanistan, which demonstrates that the Alliance's commitment to Afghanistan will endure beyond ISAF's current mission and is intended to be consistent with broader international efforts under UN leadership. This will contribute to a long-term international commitment to help Afghans build the capabilities to manage the challenges they face.

Comprehensive Approach

3. ISAF's mission is part of the wider international community effort. We recognise that success cannot be achieved by military means alone and we will contribute to the increased coordination among key international stakeholders in Afghanistan, working in a comprehensive approach involving both civilian and military actors. We are doing so in a way which respects Afghan sovereignty, identity and culture. We stress the importance of civilian contributions in support of the Afghan people and encourage additional investments in civilian capabilities and resources.

Transition

4. At the London and Kabul conferences earlier this year, the international community affirmed its support for and focus on the sustainable transition to greater Afghan security responsibility. We welcome the joint commitments made and the emphasis on increased Afghan leadership and ownership underpinned by the Kabul Process, the launch of which has been a landmark event. Transition will be conditions-based, not calendar-driven and will not equate to withdrawal of ISAF-troops. To support this, we are: jointly carrying out the agreed process of Inteqal (transition); better aligning our assistance with Afghan national priority programmes; and working through increasingly capable Afghan institutions. As transition proceeds, we will adjust our profile and configuration, reinvesting some of the transition dividend, as necessary and as appropriate, to meet critical security, training and mentoring requirements. We will further strengthen Afghan security capabilities as we gradually move away from combat to an increasingly supporting role. The international civilian effort, including the work done in nationally-led Provincial Reconstruction Teams, should also continue to evolve and enable greater Afghan capacity and leadership and prepare for longer-term development assistance. The UN and other international actors have a key role in this process.

Security challenges

5. Despite a persistent insurgency, the Afghan National Security Forces (ANSF) have increasingly taken the lead in joint operations in the most challenging areas. They have performed commendably, particularly in providing security for two nationwide elections. We have increased the size of ISAF to more than 130,000 troops from 48 nations, including vastly increasing our training and capacity-building of the ANSF, notably through the NATO Training Mission in Afghanistan (NTM-A). Further building up the strength, equipment and capabilities of the Afghan National Security Forces – which are improving in quality and are on track to reach around 300,000 by the end of 2011 – is at the core of our mission and is essential to a sustainable transition. In that regard we welcome contributions made by individual nations that have enabled us to

successfully meet ISAF's current priority requirements for trainers, but underline that further requirements exist for the near future. We are therefore committed to meeting the challenge of filling the requirements for trainers, mentors and critical enablers for 2011 and beyond.

6. We will continue to assist the Afghan authorities in providing security and stability. ISAF and Afghan operations, are improving security and freedom of movement throughout Afghanistan including in the south where the insurgency is particularly active. They are helping create the conditions for the Government of Afghanistan to improve governance, deliver basic services, and promote licit economic activity. Afghan-led counter-narcotic efforts also continue to show positive results.
7. Any civilian casualty is a tragedy. We strongly condemn the intentional targeting of civilians by insurgents, who have caused the overwhelming majority of civilian deaths and injuries in Afghanistan. At the same time, we will continue to take all necessary steps to shield civilians from harm, measures that have already contributed to a substantial decrease in civilian casualties caused by ISAF and Afghan forces.

Reconciliation and reintegration

8. The inter-related processes of reconciliation and reintegration are a key part of achieving lasting stability in Afghanistan. We welcome Afghan-led initiatives particularly the consultative Peace Jirga, the efforts of the High Peace Council, and implementation of the Afghan Peace and Reintegration Program. We will continue to support Afghan-led efforts to reconcile and reintegrate those members of the insurgency who renounce violence, cut links with terrorist groups, and accept the Afghan constitution. We also stress the importance of Afghanistan standing by its Constitutional and international obligations on human rights, particularly regarding the rights of women, and the implementation of UN Security Council Resolution 1325 on women, peace and security.

Governance

9. The recent Parliamentary elections represented an important step in Afghanistan's democratic development. We urge the Afghan

government to continue implementing electoral reforms in line with its Kabul conference commitments. We commend the steps taken by the Afghan government to improve national and sub-national governance on the basis of commitments made at the Kabul conference. However, corruption remains a central challenge to be addressed. We stress the importance of full implementation of the Kabul commitments and continued efforts to improve governance, strengthen the rule of law, and ensure sustainable economic growth. This will help translate security gains into political gains and promote stability.

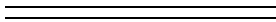
Regional issues

10. We recognise that many of Afghanistan's challenges cannot be addressed without the constructive support of Afghanistan's regional partners. Enhanced regional co-operation is essential for lasting stability and is most effective when it is regionally-owned, and pursued in a transparent and constructive manner. We welcome various initiatives in this regard including the most recent Regional Economic Cooperation Conference on Afghanistan. We

recognise the importance of the International Contact Group and its efforts to strengthen civilian programmes in Afghanistan, as well as efforts under the Ankara Process and G-8 initiatives aimed at intensifying cooperation and dialogue between Afghanistan and Pakistan. We support Afghanistan's ongoing efforts to further enhance relations with its regional partners, including Pakistan, recognising the intertwined nature of security challenges faced by both countries. We encourage further efforts to this end.

A shared vision

11. We welcome the participation of President Karzai, the United Nations Secretary General, the European Union, the World Bank, and Japan, at this Summit, all of whom share a vision for a better future for Afghanistan.
12. Many challenges lie ahead. Our strategy is sound and our long term commitment is solid. We will remain united and build on the clear progress achieved to date and demonstrate our resolve to see our mission through. The well being and security of the Afghan people and our own requires nothing less.

Offentlege institusjonar kan tinge fleire
eksemplar frå:
Servicesenteret for departementa
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Opplysningar om abonnement, laussal og
pris får ein hjå:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Omslagsbilde: NATO

Publikasjonen er også tilgjengeleg på
www.regjeringa.no

Trykk: 07 Xpress AS 05/2011

